

Tartu Ülikool
Humanitaarteaduste ja kunstide valdkond
Eesti ja üldkeeleteaduse instituut

Marin Lehesalu
EESTI JA MUUKEELSETE INIMESTE VEEBISÕNASTIKE
KASUTAMINE SÕNAVEEBI NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendajad Arvi Tavast,
Heili Orav

Tartu 2020

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Pabersõnastikud vs. veebisõnastikud	5
2. Sõnaveebist	7
2.1 Teemakohased infoüksused Sõnaveebis	8
2.2 Ekilexist	9
3. Kasutaja olulisus veebisõnastike loomisel	11
4. Kasutajate jaoks olulised nüansid veebisõnastikes	12
5. Uurimismeetodist	13
6. Valimi tutvustus	16
7. Varem kasutatud sõnastikud	22
7.1 Varem kasutatud sõnastikud emakeele jaotuse järgi	22
7.2 Varem kasutatud sõnastikud muu emakeelega inimeste seas eesti keele taseme jaotuse järgi	25
8. Varasemad otsingud veebisõnastikest	28
8.1 Varasemad otsingud veebisõnastikest emakeele jaotuse järgi	28
8.2 Varasemad otsingud veebisõnastikest muu emakeelega inimeste seas eesti keele taseme jaotuse järgi	29
9. Intervjuueritavate arvamused Sõnaveebist	32
10. Sõnaveebist leitud kasulik info	35
10.1 Sõnaveebist leitud kasulik info emakeele jaotuse järgi	35
10.2 Kasulikud leiud Sõnaveebist muu emakeelega inimeste seas eesti keele taseme järgi	36
11. Sõnaveebi kasutajakogemus	39
12. Arutelu Sõnaveebi põhjal	50
Kokkuvõte	53
Kirjandus	55
Summary. The usage patterns of the online dictionary Sõnaveeb by native and non-native Estonian speakers	57
Lisa	59
Intervjuu küsimused	59

Sissejuhatus

Tänapäeval on pabersõnastikud kaotamas oma populaarsust, kuna veebis on mitmeid usaldusväärseid allikaid, kust kogu info hõlpsasti kätte saab. Veebisõnastikke arendatakse ja uuendatakse igapäevaselt. Antud bakalaureusetöö teema on veebisõnastike kasutamine. Töö eesmärk on uurida, kui palju ja millist infot inimesed veebisõnastikest otsivad, vajavad ja saavad. Töö on valminud Sõnaveebi näitel.

Teema pakkus välja juhendaja Arvi Tavast, kes hetkel tegeleb Eesti Keele Instituudi Sõnaveebi ja uue sõnastikusüsteemi Ekilex arendamisega. Ka Eesti Keele Instituudil on uuringu vastu reaalne huvi ja vajadus, kuid uuringuni veel jõutud pole. Uuringu tulemustest lähtuvalt tehakse Sõnaveebis edasisi arendustöid. Seega on sellel tööil väga praktiline väljund.

Uurimise käigus soovitakse leida vastused järgnevatele küsimustele:

- 1) millist infot inimesed Sõnaveebist sooviksid leida?
- 2) millist infot inimesed Sõnaveebist leiavad?
- 3) millised erinevused on eesti ja muu emakeelega inimeste otsingutes?

Töös võrreldakse eesti ja muu emakeelega inimeste otsinguid. Uurimistöö materjali kogumiseks viidi läbi individuaalintervjuud. Valimisse kuuluvad 50 eesti emakeelega ja 50 muu emakeelega inimest.

Töös lähtutakse olukordadest:

- sõnastikes on olemas andmed, mida kasutajal tegelikult vaja pole ja mis moodustavad tema jaoks segava infomüra;
- sõnastikes on andmed, mis on tegelikult olemas, aga mida kasutaja ei leia nende viletsa esituse tõttu üles;
- sõnastikes puuduvad andmed, mida kasutaja vajaks.

Töö kirjutajale teadaolevalt ei ole varem eestikeelseid uurimusi veebisõnastike kasutamisest ilmunud. Ilmunud on küll võõrkeelseid uurimusi, kuid neidki üpris vähe. Nii puudub veebisõnastike loojatel ülevaade, mida eesti keelt kõnelevad kasutajad tegelikult soovivad ja vajavad. Veebisõnastike ülesehitus on suhteliselt subjektiivne lähtuvalt sõnastiku loojast. Seega on antud bakalaureusetööst kasu veebisõnastike loomisel ja arendamisel, eeskätt Sõnaveebi arendustöös.

Töö koosneb erinevatest osadest. Esmalt on ülevaade Sõnaveebist. Seejärel tuleb peatükk andmete ja meetodite kohta, kus kirjutatakse lahti, kuidas uuriti, miks just nii uuriti. Edasi tuleb ülevaade varasemate sõnastike uuringute sama või lähedaste teemade kohta. Eraldi peatükk on tulemused, mis sisaldab endas intervjuude vastuste kirjeldust. Viimane peatükk on arutelu ja järeldused, kus on ülevaade, milliseid järeldusi intervjuude põhjal teha saab.

1. Pabersõnastikud vs. veebisõnastikud

Viimastel aastatel on tehnoloogia arenenud väga kiiresti. Nii on suured muutused toimunud ka leksikograafias. Tähtsaim on, et on toimunud selge üleminek pabersõnaraamatutelt veebisõnastikele. (Lew, Szarowska 2017: 138) Veebisõnastikud on mugav lahendus nii leksikograafidele kui ka kasutajatele. Pabersõnastike puhul tuleb muudatuste osas kirjutada uus sõnastik ja anda see välja. Lisaks ei saa eeldada, et kasutaja iga uue sõnastiku välja andmisel selle kohe endale soetaks. Kui juba üks on olemas, jäädakse seda kasutama. Kuid veebisõnastikke saab värskendada nii tihti, kui selleks vajadus on. Kasutajateni jõuab täiustatud sisu või funktsioonid kohe, kui need kättesaadavaks tehakse. (Lew, de Schryver 2014: 345) Ka Anna Dziemianko (2017: 349) peab digitaalseid sõnastikke paremaks koheselt keeleprobleemide lahendamisel. Lew ja Szarowska (2017: 139) peavad sõnaraamatuid võõrkeelte õppijatele oluliseks ressursiks, kuid veebis leitavad sõnastikud on erineva mahuga ning paljude kvaliteet ei ole kiita.

Samuti peab Dziemianko (2017: 349) veebisõnastike puhul eeliseks säilitamist. Lew ja de Schryver (2014: 345) kirjutavad, et pabersõnastike puhul tuleb teha raskeid otsuseid, mida sisse panna, mida välja jätta. Nad toovad välja, et veebisõnastikest eemaldatakse infot aga pigem harva. Lew ja de Schryveri arvates pakub veebisõnastik võrreldes trükitud sõnastikuga esitluse osas mitmeid võimalusi. Nende sõnul aga pole paraku praegu teada, mis sobib veebisõnastike kujundamisel hästi.

Pabersõnastike puhul on kasutajad piiratud formaalsete ja semantiliste kriteeriumitega. Veebisõnastike puhul ka on võimalik ühendada formaalsed ja semantilised suhted ning kasutada mõlemaid külgi leksikaalses materjalis orienteerumisel. (Lew, de Schryver 2014: 350) Noorem põlvkond eelistab sõnastike kasutada digitaalsel kujul, samas kui vanematele inimestele meeldivad endiselt veel paberisõnastikud. Erinevus pole siiski väga suur. (Kosem jt 2019: 109-110)

Ehkki ruumi on veebisõnastike puhul palju, jäävad veebisõnastiku kasutajatele sisu esitamisel probleemid, mis on eriti teravad väiksemate ekraanidega seadmete puhul (Lew,

de Schryver 2014: 348). Optimaalne veebisõnastik peaks kasutajatele pakkuma ainult seda, mis on nende jaoks oluline (Lew, de Schryver 2014: 349).

2. Sõnaveebist

Sõnaveeb on Eesti Keele Instituudi keeleportaal. Sinna on koondatud info instituudi sõnakogudest ja andmebaasidest. Lisaks on seal esitatud kümned oskussõnastikud ja terminibaasid. Sõnaveebis kuvatav info pärineb Ekilexist. (Sõnaveeb – Portaalist 2020)

Alates 2020. aastast on üldkeele info koondatud „EKI ühendsõnastik 2020“ alla. „EKI ühendsõnastik 2020“ on Eesti Keele Instituudi uus andmebaas. Seda toimetatakse ja täiendatakse pidevalt. Põhilise osa moodustavad 2019. aastal Sõnaveebis ilmunud Eesti Keele Instituudi üldkeele sõnakogud „Eesti keele sõnaraamat 2019“, „Eesti keele naabersõnad 2019“ ja „Eesti keele põhisõnavara sõnastik 2019“, „Eesti-vene sõnaraamat 2019“ ja „Eesti Keele Instituudi eesti keele morfoloogiline andmebaas 2019“. Uued sõnad ja väljendid lisatakse alates selle valmimisest ühendsõnastikku. Juurde lisatakse ka venekeelsed vasted, sünonüümid ja „Eesti õigekeelsussõnaraamatu“ soovitusel. Soovitusteksti markeerib Sõnaveebis silt „ÕS soovitab“ (*ibid.*)

Sõnaveebi on lisatud ka 2020. aastal umbes 70 oskussõnastikku ja terminibaasi. Enamasti on need sõnakogud koostatud Eesti Keele Instituudi varasemas Termeki andmebaasis. Lisaks on juurde lisatud veel terminikomisjonide sõnakogud. Esiialgu on need esitatud Sõnaveebis sõnapõhise vaatenähtena, Terminiveeb – mõistepõhine vaade – ei ole töökirjutamise ajaks veel valminud. Sõnaveeb ja selle aluseks olev sõnastiku- ja terminibaasisüsteem Ekilex arenevad ja kasvavad pidevalt. (*ibid.*)

Intervjuude tegemisel hetkel (veebruari-märts 2020) kuvati eesti keele infot, kui Sõnaveebis oli sihtkeeleks valitud eesti keel. Venekeelset infot kuvati, kui sihtkeeleks oli valitud vene keel. Intervjuude ajal sai kasutaja valida kahe infoesitusviisi vahel: Detailne või Lihtne. Detailne vaade näitas kogu infot, mis otsitava sõna kohta Sõnaveebis olemas oli. Lisaks on Sõnaveebis „Näita rohkem“ nupud, millele klikates avanevad pikemad infoüksused täielikult. Lihtne vaade näitas vähem infot. Selles vaates oli vähem sõnu, info oli esitatud lihtsamal kujul: seletused olid lühemad, lisamaterjali oli vähem, seletusi täiendasid pildid ja õppekommentaariid. Lihtne vaade oli mõeldud eeskätt õppijale. (*ibid.*)

Töö kirjutamise ajaks (mai-juuni 2020) kuvatakse kõik keeled korraka ja Sõnaveebi lihtne vaade on asendatud Keeleõppija Sõnaveebiga.

2.1 Teemakohased infoüksused Sõnaveebis

Sõnaveebis olevate sõnade tähendused on pärit „Eesti keele sõnaraamat 2019st“. Tähendused jaotatakse kaheks: põhitähendus(ed) ja alltähendus(ed). Alltähendused on tuletatud põhitähendusest. Põhitähenduste numbriline jaotus on 1, 2, 3 jne, alltähendustel aga 1.1, 1.2, 1.3 jne. Detailses vaates on kasutajale näha kõik põhi- ja alltähendused. Lihtsas vaates avanevad üksnes õppijale mõeldud lihtsamas sõnastuses põhitähendused. (*ibid.*)

Sünonüümid – samatähenduslikud kujult erinevad sõnad – on Sõnaveebis esitatud tähenduse juures. Need on loetletud seose tugevuse alusel, s.t kõige lähedasem sünonüüm on esimene. Alates 2020. aastast on Sõnaveebis esindatud nii täis- kui osasünonüümid. (*ibid.*) Täissünonüüme saab üksteisega asendada mis tahes kontekstis, kuid osasünonüümide puhul hõlmab tähenduslik sarnasus või lähedus ainult osa tähendusest. (Eesti keele käsiraamat 2007) Antonüümid – vastandsõnad – on Sõnaveebis näidatud tähenduse juures selgituse „vastand“ abil. (Sõnaveeb – Portaalist 2020)

Rektsioon – millist grammatilist vormi nõuab mingi sõna teistelt tema koos erinevatelt sõnadelt – kirjeldatakse rektsiooni mitmesuguste küsimuste abil. Kasutamist keeles näitab näitelause. Rektsioonid kuvatakse nii detailses kui lihtsas vaates. (*ibid.*)

Naabersõnad ehk kollokatsioonid on sõnad, mis esinevad keeles sageli koos. Naabersõnad aitavad nii edasijõudnud keeleõppijat kui emakeelset kõnelejat teksti loomisel. Naabersõnade info pärineb sõnakogust „Eesti keele naabersõnad 2019“. (*ibid.*)

Sõnavormide info Sõnaveebis on pärit „Eesti Keele Instituudi eesti keele morfoloogilisest andmebaasist 2019“. Sõna juures saab näha selle muutevorme kolmes eri valikus. Muutumatumel sõnadel on selle ainus vorm, käändsõnadel nimetav, omastav, osastav ainsuses ja mitmuses, pöörsõnadel kindla kõneviisi oleviku ainsuse III pööre, ma-

tegevusnimi, da-tegevusnimi, tud-kesksõna. Mitme eri muuttüübi järgi käänatavate või pööratavate sõnade juures on toodud ära mitu paradigmat. Rohkem vorme saab näha nupu „Näita rohkem“ alt. Detailses vaates avanevad kõik võimalikud muutevormid. Vormigruppe eristavad vahepealkirjad. Lihtsas vaates on samad vormid, kuid lihtsamal (vähendatud) kujul: kuvamata jäävad käandsõna rohked mitmuse rööpvormid. Hiirega vormi peale liikudes ilmub nähtavale täpsem info iga vormi kohta. (*ibid.*)

Sõnaveebis on ka sõna juures ära toodud ühendid, kus otsitav sõna esineb. Need võivad olla nii fraasid kui terviklaused. Kõik ühendid on esitatud omaette märksõnana, neil on oma tähendusjaotus, seletused ja näited. Ühendid on loetletud ka nende koostisosaks oleva sõna juures. (*ibid.*)

Sõnaveebis esitatakse infot sõnade ja vahel ka väljendite päritolu kohta. Seda infot on umbes 20 000 sõna juures. Päritoluinfo pärineb „Eesti keele sõnaraamatust 2019“. Sõna päritoluinfo on koostanud Udo Uibo. Kõigepealt on esile toodud päritolu liik, seejärel on vajaduse järgi esitatud muud infot: vasted teistes keeltes, levik sugulaskeeltes, tehissõna autor ja loomise aeg. (*ibid.*)

Veebilauseid on arvuti poolt automaatselt valitud autentseid laused, mis pärinevad „Eesti keele veebikorpusest 2020“. Need on eesti keele õpikute, erinevate meedia-, ilukirjandus- ja teadustekstide ning eestikeelse Wikipedia laused. Veebilauseid ei ole toimetatud. Veebilausestes esineb otsitav sõna eri vormides. (*ibid.*)

2.2 Ekilexist

Sõnaveebis esitatav info on pärit Ekilexist. Ekilexi puhul on tegemist Eesti Keele Instituudi uue hallatava ja arendatava sõnastiku- ja terminibaasisüsteemiga. (Sõnaveeb – Portaalist 2020) Ekilex on loodud sõnastike ja terminibaaside koostamiseks ja ajakohastamiseks. Ekilex koondab infot sõnade ja terminite kohta paljudest sõnakogudest ja terminibaasidest. Ekilex aitab vähendada sõnakogude andmete dubleerimist, koostamisel tekkivaid püsivigu ning lihtsustab tehtu avalikustamist. Kasutaja saab

ühisotsinguga kätte kogu info kõigist sõnakogudest ja terminibaasidest. 2019. aasta aprilli seisuga sisaldab Ekilex üle 50 sõnakogu: üldkeele sõnaraamatuid, oskussõnastikke ja terminibaase. (Ekilex 2020) Kuna Sõnaveebi andmed pärinevad Ekilexist - nimelt Ekilexis neid koostatakse ja Sõnaveeb on lõppkasutajale suunatud väljavõtte Ekilexi andmetest - on selle areng otseselt seotud Sõnaveebiga. Kui areneb Ekilex, siis areneb ka Sõnaveeb.

3. Kasutaja olulisus veebisõnastike loomisel

Mitmeid sajandeid suhtuti sõnastikesse austusväärset. Mõnes kultuuris oli sõnaraamatutel lausa Piibli staatus. Sõnaraamatute autoriteeti ei seatud kahtluse alla. Seega leksikograafid ei mõelnud kasutajate kognitiivsetele võimetele. Kui kasutajad olid kimpus sõnastikega, siis pigem süüdistati ennast. (Lew, de Schryver 2014: 341) Kuid tänapäeval on ka sõnastiku kasutaja oluline. Sellegipoolest on murettekitavalt vähe kaasatud kasutajaid veebisõnastike uurimisse, eriti kui arvestada praegust kasutajate uuringute puudumist enamikus Euroopa riikides (ja kogu maailmas) (Kallas jt 2019: 531). Kuid Kallas ja teised (Kallas jt 2019: 531) rõhutavad, et kasutajate tundmine on oluline.

Kosemi jt (2019: 101) korraldatud uuringus tuli välja, et „eile või täna“ kasutas mõnd sõnastikku ligi pooled vastanutest. Uuringust selgub, et ainult 1,1% ei kasutanud sõnaraamatut mitte kunagi, seevastu 58% vastanutest kasutas ükskeelseid sõnaraamatuid vähemalt kord nädalas (Kosem jt 2019: 101). Kuna suurem osa vastanutest kasutab sõnaraamatuid igapäevaselt (Kosem jt 2019: 109), siis sõnastike sihtrühm on üsna suur.

Mpofu (2007: 362) kirjutab, et kasutajapõhine lähenemisviis leksikograafias viitab sellele, et sõnastiku koostaja tunnistab sõnaraamatu kasutaja vajaduste olulisust. Oluline on, et enne sõnastiku koostamist tuleb leksikograafil tuvastada sõnastiku potentsiaalne kasutaja. Samuti peab leksikograaf kavandama sõnastiku olemuse ja struktuuri vastavalt kasutajale. Seega määrab Mpofu sõnul koostatava sõnaraamatu tüübi sihtkasutaja.

Sõnastike teine oluline aspekt on see, kas kasutaja suudab otsitud teavet leida. Sellest lähtuvalt peab sõnastik olema kasutajasõbralik. Sõnastikku koostades tuleb arvestada kasutajate vajadustega. Sõnaraamatu kasutajad peavad võimalikult lühikese aja jooksul leidma otsitava ja teave peab olema hõlpsasti kättesaadav. (Mpofu 2007: 362) Seega sõnastike kasutajate uurimine aitab ka leksikograafidel andmeid paremini esitada ja veebisõnastikku kujundada (Lew, de Schryver 2014: 344).

4. Kasutajate jaoks olulised nüansid veebisõnastikes

Robert Lew (2013, viidatud Koppel jt 2019: 435 järgi) on väitnud, et veebikasutajad kasutavad Interneti-põhise teabe hankimisel väga lihtsaid strateegiaid ja et kasutajate üldine kalduvus on liikuda loomulike keelepärangute poole. Seega ideaalis ühendab veebisõnastiku liides lihtsuse keerukusega. Mõistlik viis selle saavutamiseks on pakkuda lihtsat vaikeliidest koos valikulise täpsema alternatiiviga (Lew 2013: 29 viidatud Koppel jt 2019: 435-436 järgi). Sõnaveebis proovitakse lihtsust ühendada akadeemilise keerukuse ja usaldusväärusega. (Koppel jt 2019: 436)

Kosem ja teiste (2019: 111) läbi viidud küsitluse tulemustest ilmnes, et vastanute arvates on hea sõnastik usaldusväärne, ajakohane, hõlpsasti kasutatav ja vabalt juurdepääsetav. Enim otsitakse sõnaraamatutest tundmatute sõnade tähendust ja kirjpilti (Kosem jt 2019: 110). Ühekeelset sõnastikku peetakse ennekõike tööriistaks (Kosem jt 2019: 111).

Lew ja teiste läbi viidud uuringust selgub, et illustratsioonide puhul vaatab kasutaja alati nii määratlust kui pilti (2017: 61): alustatakse märksõnast, seejärel heidetakse kiire pilk joonisele, viimaks loetakse definitsiooni (Lew jt 2017: 60). Nende uuringu põhjal näib, et verbaalne ja pildiline teave täiendavad üksteist (Lew jt 2017: 73).

Kuigi seda on mõistnud vähesed kasutajad, siis sõnastikud aitavad neil kasutada ka sõnu kontekstis ning luua rohkem idioomilisi tekste (Frankenberg-Garcia 2018: 33). Samuti on kirjutamise kontekstis kasutaja jaoks kollokatsioonid tähtsad, kuigi need valmistavad suuri raskusi (Frankenberg-Garcia 2018: 34).

5. Uurimismeetodist

Töö eesmärgi täitmiseks viis autor viis läbi 100 individuaalintervjuud. Intervjuudes uuriti, kes intervjuueeritavad on ja mida (kui üldse) nad sõnastikust leida sooviks. Seejärel näidati neile Sõnaveebi, lasti otsida vabalt valitud kahte sõna (siit tuli välja, mida sõnastikest otsitakse) ja vaadati, kas leitakse. Selle tulemusena ilmnes, mida ja kuidas leitakse. Lõpetuseks uuriti, kuidas nad ise oma kasutuskogemust kommenteerivad: mis ei meeldinud, mis jäi puudu, mida tahaks teisiti, milline teine tuntud keskkond on parem ja mille poolest jne. Sellest küsimusest peaks välja tulema, mida ei leita või millist infot tahetakse veel.

Töö autor kasutas töös kasutatavuse testimise meetodit. Antud meetod on UX-i (User-Experience Research Methods) teadlaste seas populaarne vaatlusmetoodika, mille eesmärgiks on disainlahenduste probleemide ning võimaluste avastamine. Väljendit „kasutatavuse testimine“ kasutatakse sageli vaheldumisi mõistega „kasutajatestimine“. Vastuväide „kasutajatestimise“ vastu on, et „kasutajatestimine“ kõlab, nagu teadlased testiksid osalejat – uurimismeetodiga ei testita kunagi kasutajat, vaid ainult liidest. (Moran 2019)

Meetod seisneb selles, et kasutatavuse testimise küsitleja palub osalejal täita ülesandeid, kasutades üht või mitut konkreetset kasutajaliidest. Kuni uuringus osaleja täidab ülesandeid, jälgib uuringu läbiviija osaleja käitumist ja kuulab tagasisidet. Seega kasutatavuse testimiseks on vaja uurijat, ülesandeid ja osalejat. Peale ülesannete läbimist võib uuringu läbiviija esitada lisaküsimusi, et üksikasju täpsustada. (*ibid.*)

Kasutatavuse testimise eesmärgiks on toote/teenuse kujundamisel esinevate probleemide tuvastamine, leida võimalusi parendamiseks või sihtkasutaja käitumise ning eelistuste tundmaõppimine. (*ibid.*) Selle töö eesmärkideks olid kõik kolm.

Uuringu läbiviija annab intervjueeritavale juhiseid, vastab tema küsimustele ja küsib vajadusel lisaküsimusi. Intervjueri eesmärgiks on kvaliteetsed ja kehtivad andmed. Küsitleja ei tohi mõjutada osaleja käitumist. (*ibid.*)

Ülesannete puhul kasutatavuse testis on tegu realistlike tegevustega, mis osalejatel võivad ette tulla realses elus. Ülesande juhised edastatakse osalejale suuliselt – juhendaja võib need ette lugeda – või anda osalejale kirjutatud kujul. (*ibid.*) Selles uuringus öeldi juhendid osalejatele suuliselt.

Uuringus osaleja peab olema toote või teenuse reaalne kasutaja. See võib tähendada, et uuringus osaleja kasutab toodet või teenust ka päriselus. Kui uuringus osaleja ei kasuta toodet või teenust päriselus, on võimalus, et osalejal on sihtkasutaja rühmaga sarnane taust või samad vajadused. (*ibid.*) Käesoleva uuringu puhul kuulusid valimisse nii inimesed, kes juba olid Sõnaveebiga kokku puutunud kui ka need, kes kasutasid igapäevaselt mõnd teist veebisõnastikku.

Korraldaja võib paluda osalejal ülesannete täitmisel oma tegevusi ja mõtteid kirjeldada. Selle lähenemisviisi eesmärk on mõista osaleja käitumist, eesmärke, mõtteid ja motivatsiooni. (*ibid.*)

Kvalitatiivne kasutatavuse testimine keskendub teadmiste, avastuste ja lühijutustuste kogumisele selle kohta, kuidas inimesed toodet või teenust kasutavad. Kvalitatiivne kasutatavuse testimine on parim kasutajakogemuse probleemide avastamiseks. See kasutatavuse testimise vorm on tavalisem kui kvantitatiivne kasutatavuse testimine. (*ibid.*) Selle töö raames läbi viidud intervjuud kuuluvad kvalitatiivse kasutatavuse testimise alla.

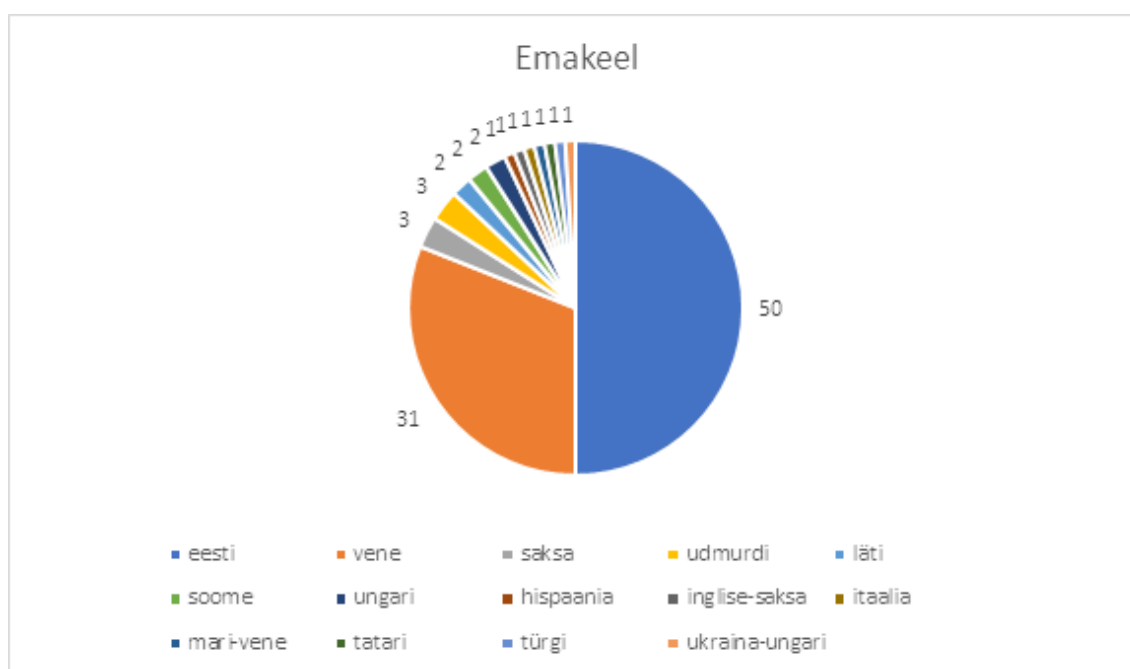
Kvantitatiivne kasutatavuse testimine keskendub mõõdikute kogumisele, mis kirjeldavad kasutajakogemust. Kaks kvantitatiivse kasutatavuse testimisel kõige sagedamini kogutud mõõdikut on ülesannete edukus ja ülesannete täitmise aeg. Kui soovitakse andmeid võrrelda, on kogumiseks parim kvantitatiivne kasutatavuse testimine. (*ibid.*)

Antud uurimismeetodi puhul on äärmiselt oluline valida valimisse sobivad inimesed. Kuna Sõnaveeb on mõeldud üsna laiale kasutajaskonnale ja käesoleva töö pakub ka muudatusettepanekuid, siis on oluline, et ka valim oleks mitmekesine. Tähtis on ka see, et tegu oleks sihtrühmaga, kes muutustest enim kasu saaksid.

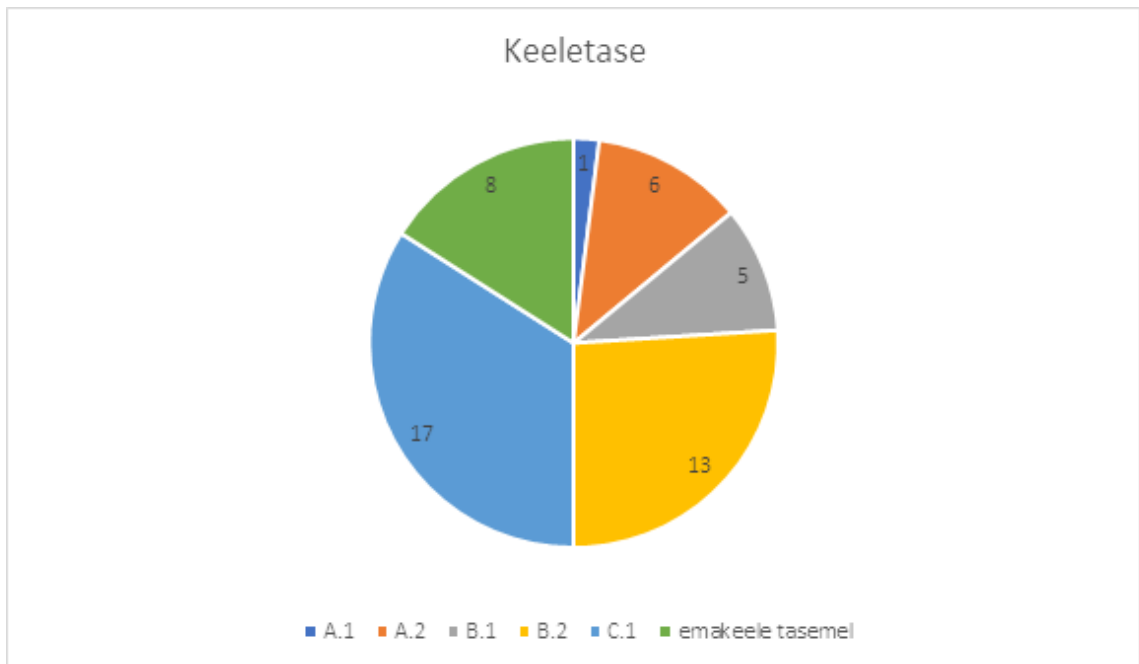
6. Valimi tutvustus

Valimi puhul ei ole lähtutud standardkriteeriumitest (vanus, sugu, haridus). Pigem pööras töö autor tähelepanu, kuidas valim loomulikult jaguneb: eestikeelne tudeng, venekeelne eesti keel võõrkeelena õppur jms. Taustaks uuris töö autor veel keeleoskuse, sõnastiku kasutuskogemuse ja motivatsiooni kohta. Mis on emakeel (kui see pole eesti keel, siis mis tasemel räägitakse eesti keelt)? Millised sõnastikke enamasti kasutatakse? Miks just neid ja mida sealt otsitakse? Kas Sõnaveebi on kasutatud ning milline mulje on jäänud?

Nagu joonisel 1 näha on, siis kuulusid lisaks 50 eesti emakeelega inimesele hispaania, inglise ja saksa, itaalia, läti, mari ja vene, saksa, soome, tatari, türgi, udmurdi, ukraina ja ungari, ungari ning vene emakeelega inimesed. Vene emakeelega inimesi osales uuringus 31, saksa kolm, udmurdi kolm, läti kaks, soome kaks, ungari kaks. Ülejäänud emakeeltega inimesi osales üks. Joonisel 2 on näha, et muu emakeeltega inimeste seas oli A.1 eesti keele tasemega üks, A.2 kuus, B.1 5, B.2 13 ja C.1 17 intervjuueeritavat. Eesti keelt emakeele tasemel rääkis kaheksa inimest muu emakeelega inimeste seast.

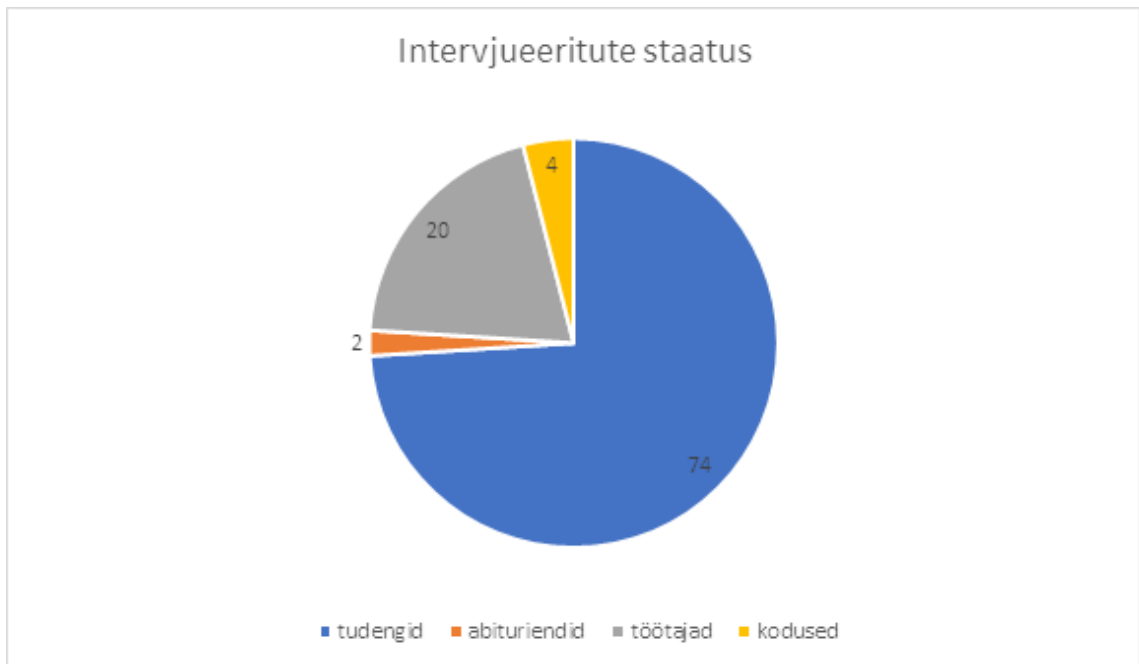

Joonis 1. Intervjuueeritute jaotus emakeele järgi

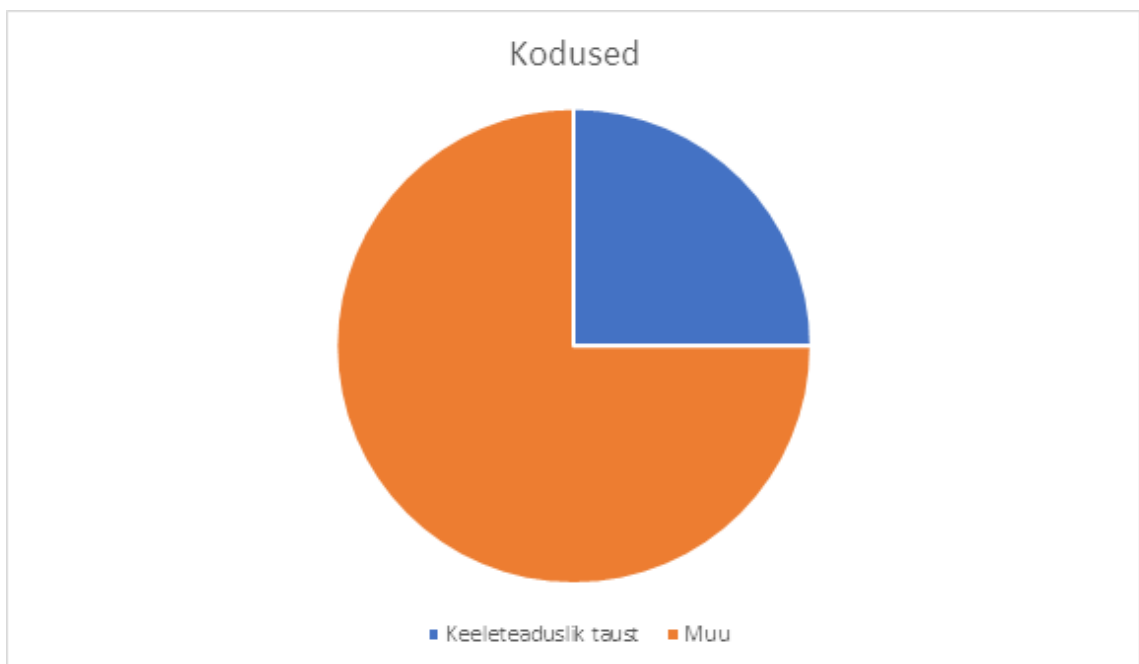

Joonis 2. Muu emakeelega intervjueeritute jaotus eesti keele taseme järgi

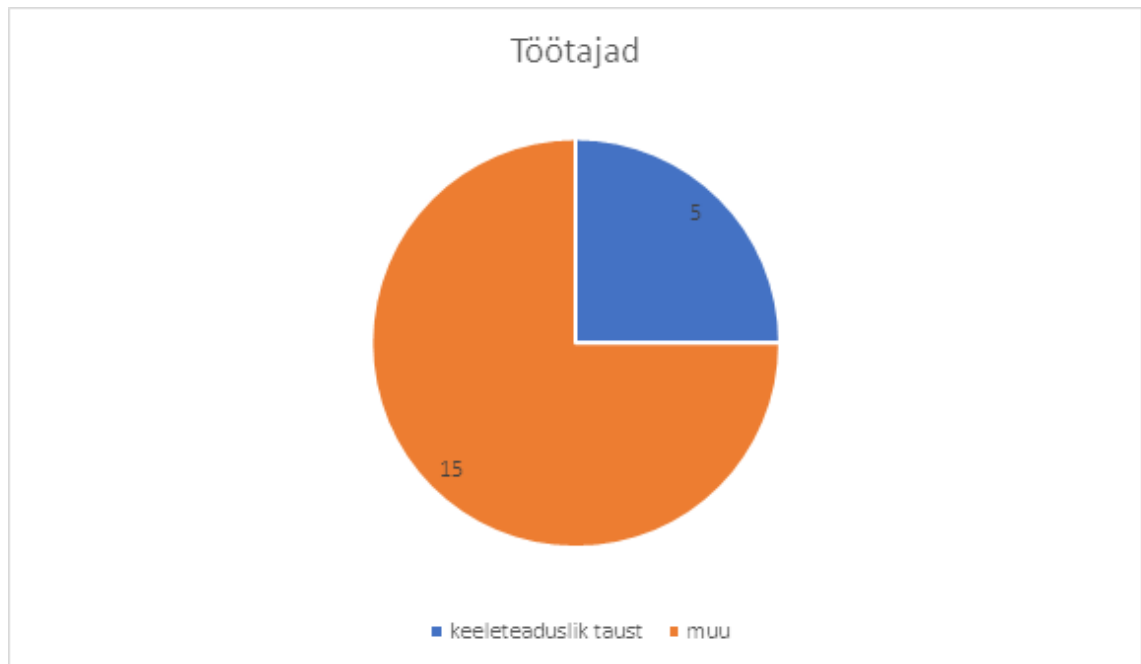
Tudengeid intervjueeriti 74, abituriente kaks, ainult tööl käivaid 20 ja koduseid neli (vt joonis 3). Joonis 4 kirjeldab koduste intervjueeritute tegevusvaldkondi. Üks õpib hetkel eesti keelt, üks on logopeediks õppinud, üks õpib eesti ja soome-ugri keeleteadust eesti keel võõrkeelena suunal ja üks on IT-d õppinud. Keeleteadusliku taustaga kodustest intervjueeritustest on üks. Osalejad, kes käivad ainult tööl, oli keeleteadusega seotud viis inimest (vt joonis 5).

Joonis 3. Intervjueeritute staatus

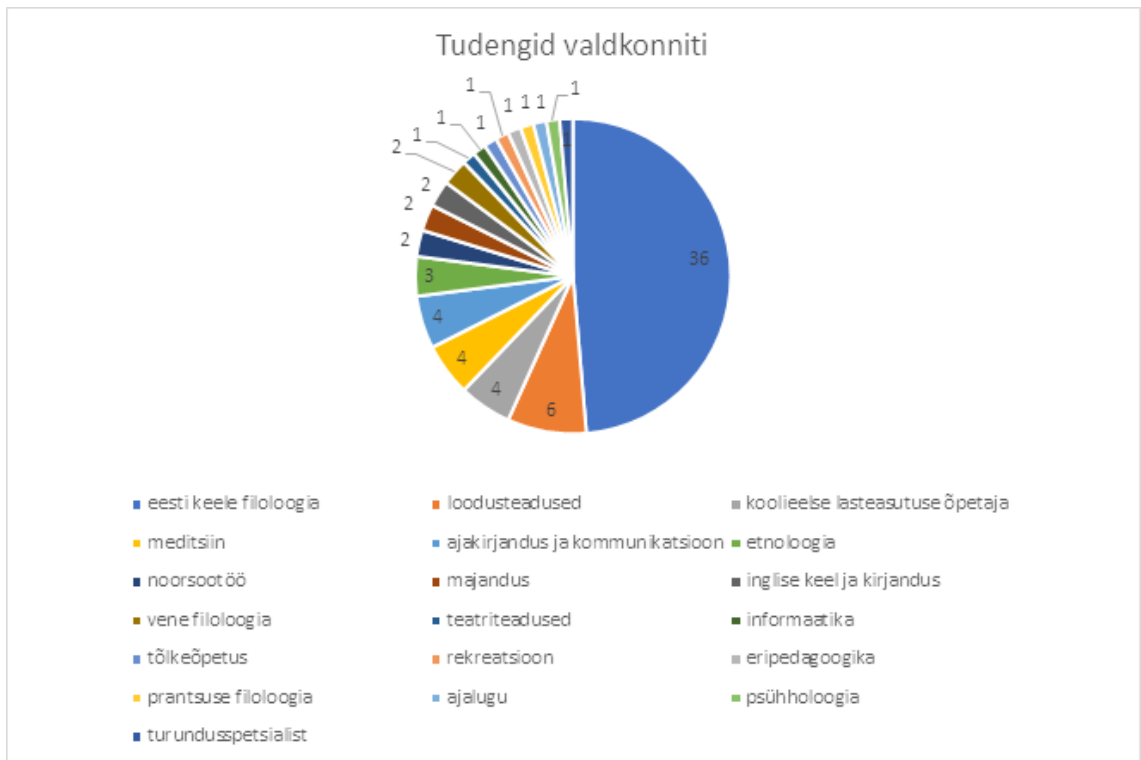

Joonis 4. Koduste intervjueeritute taust

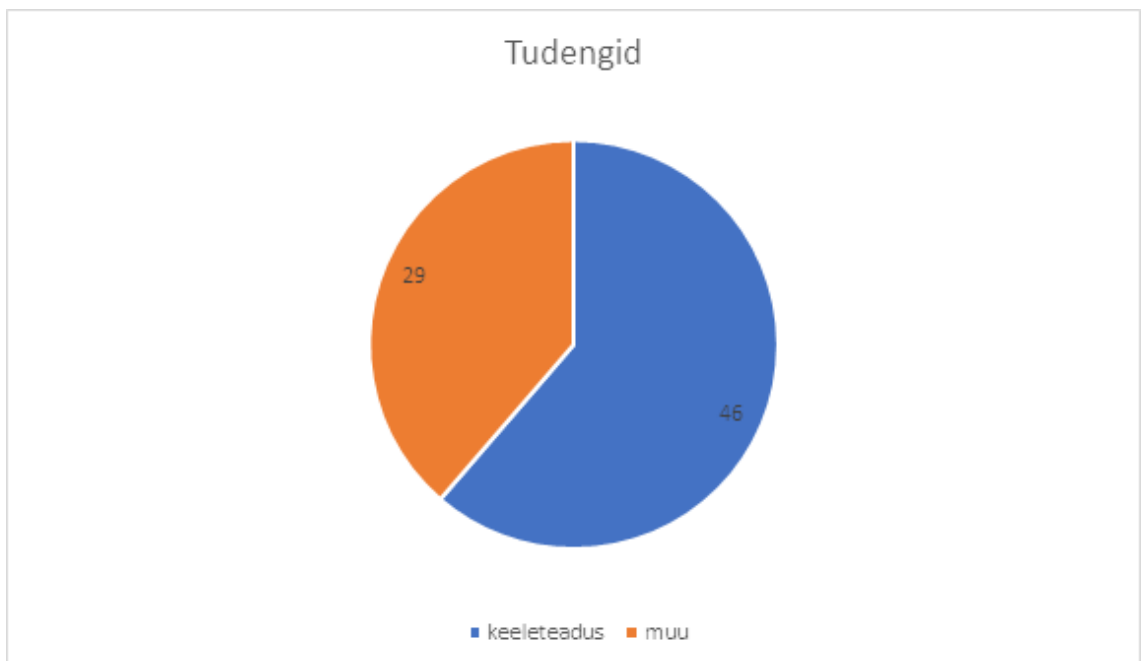

Joonis 5. Tööl käivate intervjueritute taust

Joonisel 6 on ülevaade intervjuudes osalenud tudengite erialavalikutest. Neist on eesti keele filoloogia õpingutega seotud 36 intervjueritavat. Erinevaid loodusteadusi tudeerib kuus. Koolieelse lasteasutuse õpetajaks, erinevaid meditsiini harusid ning ajakirjandust ja kommunikatsiooni õpib ülikoolis igalt erialalt neli intervjuus osalenut. Etnoloogia tudengeid oli esindatud kolm. Noorsootöö, majanduse, inglise keele ja kirjanduse ja vene filoloogia üliõpilasi oli igast valdkonnast kaks. Teatriteaduste, informaatika, tõlkeõpetuse, rekreatsiooni, eripedagoogika, prantsuse filoloogia, ajaloo, psühholoogia ja turundusspetsialisti erialalt oli üks esindaja. Seega otseselt keeleteadusliku taustaga on 42 tudengit (vt joonis 7).

Joonis 6. Intervjueeritute tudengite erialad

Joonis 7. Intervjueeritud tudengite taust

Valimi puhul lähtuti kriteeriumist, et intervjueeritav kasutaks igapäevaselt mõnd veebisõnastikku. Kuna aga Sõnaveeb on mõeldud laiale sihtgrupile, siis kuuluvad ka valimisse võimalikult erineva taustaga veebisõnastike kasutajad.

7. Varem kasutatud sõnastikud

Uuringus osalenud kasutavad kõik mõnd veebisõnastikku. Töö selles osas antakse ülevaade, milliseid veebisõnastikke uuringus osalejad muidu eelistavad appi võtta. Esmalt analüüsitakse sellest, kuidas veebisõnastike kasutamine jaotus emakeele järgi, seejärel on kirjeldatud kasutamist intervjueeritavate eesti keele taseme järgi.

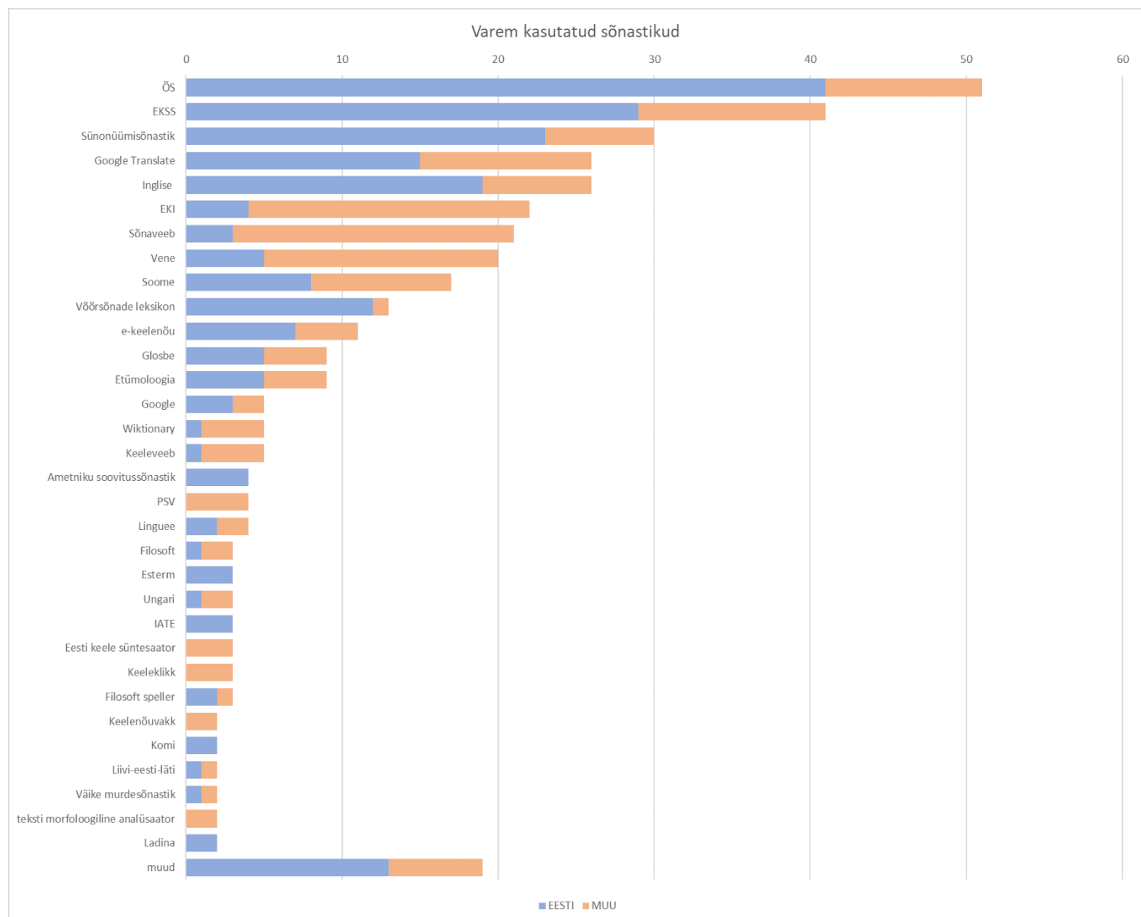
7.1 Varem kasutatud sõnastikud emakeele jaotuse järgi

Varem kasutatud sõnastikud on ära toodud joonisel 8. Kõige populaarsem sõnastik, mida mainiti, oli „Õigekeelsussõnaraamatu“ veebiversioon. Seda nimetas 51 intervjueeritavat, 41 olid neist eesti emakeelega. Seega oli see just eesti emakeelega inimeste seas tuntuim veebisõnastik. „Eesti keele seletavat sõnaraamatut“ kasutab 41 uuringus osalenut, kellest emakeelena eesti keelt räägib 29. Kolmandal kohal kõige sagedamini mainitud veebisõnastikuks on „Sünonüümisõnastik“. Ka seda kasutavad eesti emakeelega vastanud rohkem: 30 kasutajast 23. Erinevaid ingliskeelseid veebisõnastike kasutab 25 indiviidi, eesti emakeelega on neist 19. Sõnaveebi on harjunud kasutama küll veidi alla veerandi intervjueeritustest, täpsemalt 21, kuid eesti emakeelega inimeste seas oli see vähe populaarne: kõigest kolm mainis seda. Umbes sama lugu on erinevate venekeelsete sõnastikega. Neid mainis kokku 20, kuid eesti emakeelega inimestest ainult kolm. Erinevaid soomekeelseid sõnastikke kasutatakse emakeelte järgi peaaegu pooleks: eesti emakeelega kaheksa vastanut, muu emakeelega üheksa vastanut. „Võõrsõnade leksikoni“ veebiversiooni kasutab 12 eesti ja üks muu emakeelega inimene. E-keelenõu mainis kokku 11 inimest: seitse eesti emakeelega ja neli muu emakeelega. Glosbe, kus on esindatud erinevad keeled, on samuti emakeelte kaupa üsna võrdselt tuntud: viis eesti emakeelega ja neli muu emakeelega inimest mainis antud veebisõnastikku. Sama populaarne kui Glosbe on ka „Eesti etümoloogiasõnaraamatu“ veebiväljaanne. Kokku kasutab „Eesti etümoloogiasõnaraamatut“ üheksa intervjueeritust, kellest viis on eesti ja neli muu emakeelega. Wiktionary, kus samuti palju keeli esindatud, mainis viis isikut, kellest üks oli eesti emakeelega. Keeleveebi tunneb viis isikut, kusjuures neli neist on

muu emakeelega. „Ametniku soovitusõnastikku“ kasutab neli inimest, kes kõik kõnelevad emakeelena eesti keelt. „Eesti keele põhisõnavara sõnastik“ on tuntud ainult muukeelsete inimest seas ja seda kasutab samuti neli intervjueeritut. Erinevate keelte veebisõnastikku Lingueed kasutab niisamuti neli inimest, kusjuures see on emakeelte jaotuse järgi täpselt pooleks. Eesti keele mitmekeelset terminibaasi nimetas kolm indiviidi, kõik eesti emakeelega. Ungarikeelseid sõnastikke kasutab kolm isikut, kusjuures ühe emakeel on eesti keel. Interactive Terminology for Europe tõi välja kolm eesti emakeelega vastanut, muu emakeelega vastanud seda ei maininud. Komikeelseid veebisõnaraamatuid mainis kaks isikut, kumbki polnud muu emakeelega. Liivi-eesti-läti sõnastikku mainis üks eesti ja üks muu emakeelega intervjueeritu. Sama jaotus on ka „Väikesel murdesõnastikul“. Ladinakeelseid sõnaraamatuid kasutab kaks eesti emakeelega ja mitte ühtegi muu emakeelega indiviidi. Muid sõnastike, mida mainis üks uuringus osalejatest, kasutab 19 vastanutest, 13 kõneleb eesti ja kuus mõnd muud keelt emakeelena. Eesti emakeelega osalenud nimetasid nende seas Riimiabi, võru- ja setukeelset sõnaraamatut, „Eesti piiblitõlke ajaloolist konkordantsi“, „Eesti kohanimeraamatut“, Leo.org'i, prantsuskeelset sõnastikku, Eesti Panga veebisõnastikku, Facebookis eksisteerivat Õigekeelsussõnrobotit ja „Eesti märksõnastikku“. Muu emakeelega inimeste seas toodi veel välja „Slängisõnastikku“, Läti-eesti-läti sõnaraamatut, Duden.de'd, „Saami keelte etümoloogia sõnaraamatut“, Giellateknot ning „Sihitisesõnastikku“.

Intervjuudes toodi välja ka mitmeid lehekülgi, mis pole otseselt veebisõnastikud. Ka need on ära toodud joonisel 8. Kõige populaarsem neist oli Google Translate. See tuli jutuks 26 intervjuu jooksul, 15 eesti emakeele ja 11 muu emakeele inimestega. 18 muu emakeelega ja neli eesti emakeelega intervjueeritut mainis lihtsalt EKIt. Googeldades jõuab infoni kolm eesti emakeelt kõnelevat ja kaks muu emakeelega inimest. Filosoofi keskkonna tõi välja kolm inimest, üks eesti ja kaks muu emakeelega. Kusjuures Filosoofi spellerit kasutab samuti kolm inimest, kuid jaotus on täpselt vastupidine: kaks eesti emakeelega ja üks, kes kõneleb emakeelena mõnd muud keelt. Eesti keele süntesaatorit ning Keeleklikki kasutavad ainult muu emakeelega inimesed. Mõlemat kolm muu emakeelega vastanut. Keelenõuvakka mainis kaks muu emakeelega vastanut. Eesti emakeelega inimesed seda välja ei toonud. Teksti morfoloogilist analüsaatorit nimetas

kaks muu emakeelega inimest. Eesti emakeelega inimesed seda ei kasuta. Üks eesti emakeelega intervjueritu tõi välja Vana kirjakeele korpuse ja üks tõi välja masintõlke programmi Tilde. Muu emakeelega inimesed neid ei tunne.

Joonis 8. Varem kasutatud sõnastikud emakeele jaotuse järgi, ÕS on „Õigekeelsussõnaraamat“, EKSS on „Eesti keele seletav sõnaraamat“, PSV on „Eesti keele põhisõnavara sõnastik“, IATE on Interactive Terminology for Europe. Muude sõnastike alla kuuluvad Vana kirjakeele korpus, Riimiabi, võru keele sõnastik, seto keele sõnastik, „Eesti piiblitõlke ajalooline konkordants“, „Eesti kohanimeramat“, „Frascoloogiasõnaraamat“, Leo.org, prantsuse keele sõnastik, Eesti Panga sõnastik, Tilde, Õigekeelsussõnarobot Facebookis, „Sihitisesõnastik“, Gieallatekno, „Saami keelte etümoloogiasõnaraamat“, Duden.de, „Märksõnastik“, läti-eesti-läti sõnastik, slang.ee

Emakeelsete intervjueritute harjumus „Õigekeelsussõnaraamatu“ veebiversiooni kasutada ei ole üllatav. Selle puhul on tegu ju kirjakeele normiga. Edasi analüüsitakse aga muu emakeelega inimeste harjumusi.

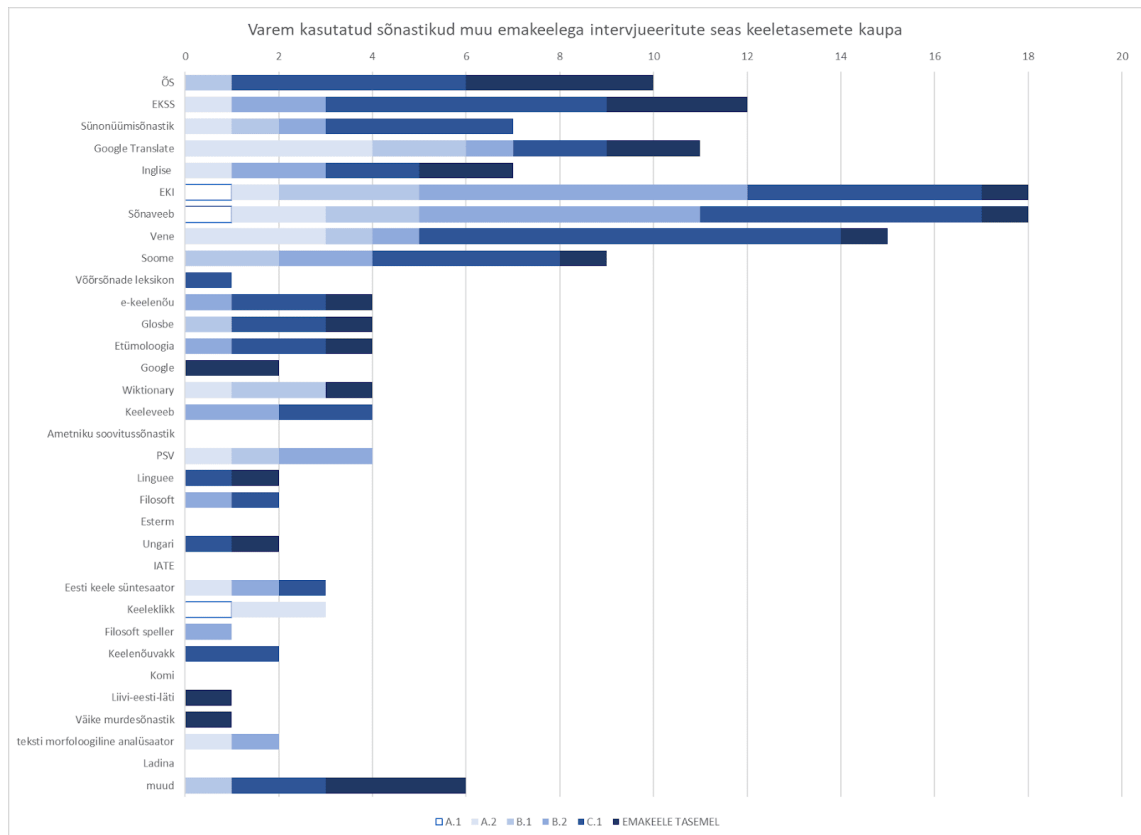
7.2 Varem kasutatud sõnastikud muu emakeelega inimeste seas eesti keele taseme jaotuse järgi

Joonis 9 kujutab varem kasutatud sõnastikke muu emakeelega inimeste seas eesti keele taseme järgi. Kõige populaarsem veebisõnastik muu emakeelsete inimeste seas oli Sõnaveeb. 18 muu emakeelega kasutajast üks räägib A.1, üks A.2, kolm B.1, seitse B.2, viis C.1 ning üks emakeele tasemel eesti keelt. Menükuselt teisel kohal on muu emakeelsete seas erinevad vene keele sõnastikud. A.1 eesti keele tasemega vastanu neid ei kasutanud. Kuid alates A.2 emakeeletasemeni võtab neid appi kolm, üks, üks, üheksa, üks vastanu. „Eesti keele seletavat sõnaraamatut“ nimetas 12 muu emakeelega inimest. Keelejaotuselt oli kasutus järgmine: A.2 tasemel üks vastanu, B.2 tasemel kaks vastanut, C.1 tasemel kuus vastanut ning emakeele tasemel eesti keelt kõnelevatest muu emakeelega inimestest neli vastanut. Kasutatavuselt järgmine oli „Õigekeelsussõnaraamat“. Kümnest muu emakeelega vastanust kõneleb eesti keelt B.1 tasemel üks, C.1 tasemel viis ja emakeele tasemel 4 indiviidi. Erinevaid soomekeelseid veebisõnastikke mainis üheksa muu emakeelega inimest. Kaks neist oskab eesti keelt B.1 tasemel, kaks B.2 tasemel, neli C.1 tasemel ning üks emakeele tasemel. „Sünonüümisõnastikku“ ning erinevaid ingliskeelseid veebisõnastikke toodi välja seitsmel korral muu emakeelega inimeste intervjuude ajal. Neid kasutab A.2 eesti keele tasemega mõlemat üks inimene. „Sünonüümisõnastikku“ B.1 tasemega üks, B.2 tasemega üks, C.1 tasemega neli inimest. Inglisekeelseid kasutab B.2 tasemega kaks, C.1 tasemega kaks ning emakeele tasemega kaks isikut. E-keelenõust otsib abi neli muu emakeelega indiviidi, kellest ühel on B.2 eesti keele tase, kahel C.1 eesti keele tase ning ühel emakeele tase. Glosbet, „Eesti etümoloogiasõnaraamat“, Wiktionary, Keeleveebi ja „Eesti põhisoõnastikku“ kasutab kõiki neli muu emakeelega intervjuueeritut. Glosbe kasutajate eesti keele tase on ühel B.1, kahel C.1 ja ühel emakeele tasemel. „Eesti etümoloogiasõnaraamat“ väljatoonute eesti keele tase on ühel B.2, kahel C.1 ja ühel emakeele tasemel. Wiktionary maininute eesti keele tase jaotub järgmiselt: üks A.2, kaks B.1 ja üks emakeele tasemega. Keeleveebist otsib nõu kaks B.2 ja kaks C.1 eesti keele tasemega isikut. „Eesti põhisoõnastikku“ kasutab üks A.2, üks B.1 ja kaks B.2 eesti keele tasemega isikut. Lingueed ning ungarikeelseid sõnastikke töid välja kumbagi

kaks intervjueeritut. Mõlema puhul üks oli C.1 eesti keele tasemega ja üks kõneleb eesti keelt emakeele tasemel. Üks muu emakeelega inimene, kelle eesti keele tase on C.1, mainis „Võõrsõnade leksikoni“. Liivi-eesti-läti ning „Väikest murdesõnastikku“ mainis kumbagi üks inimene. Mõlemad kõnelevad eesti keelt emakeele tasemel.

Muid sõnastikke mainis kuus muu emakeelega inimest (vt joonis 9). B.1 tasemel räägib eesti keelt neist üks, C.1 tasemel kaks ning eesti keelt emakeele tasemel mõistab kolm inimest. „Sihitisesõnastikku“ kasutab üks C.1 eesti keele tasemega vastanu. Giellateknos, „Saami keelte etümoloogia sõnaraamatut“ ning dude.de'd kasutab samuti üks muu emakeelega inimene. Tema kõneleb eesti keelt emakeele tasemel. Läti-eesti sõnastikku kasutab samuti üks indiviid, kuid tema räägib eesti keelt B.1 tasemel. Slang.ee ainus kasutaja kõneleb eesti keelt C.1 tasemel.

Joonisel 9 on ära toodud ka keskkonnad, mida intervjuudes mainiti, kuid mis ei ole veebisõnastikud. Mitte sõnastikest mainiti enim muu emakeelega inimeste seas EKIt. 18 korral toodi EKIt välja. Üks neist oli A.1, üks A.2, kolm B.1, seitse B.2, viis C.1 eesti keele tasemega ja üks räägib eesti keelt emakeele tasemel. Google Translate'i mainis 11 muu emakeelega isikut. Neist neljal on omandatud eesti keel A.2 tasemel, kahel B.1, ühel B.2, kahel C.2 ja kahel emakeele tasemel. Eesti keele süntesaatorit ning Keeleklikki mainis kumbagi kaks muu emakeelega intervjueeritavat. Eesti keele süntesaatorit kasutab üks A.2, üks B.2, üks C.1 eesti keele tasemega vastanut. Keeleklikki tõi välja üks A.1 ja kaks A.2 tasemega indiviidi. Kaks inimest, kes oskavad eesti keelt emakeele tasemel, otsivad abi Googlest. Üks B.2 ja üks C.1 tasemel eesti keelt teadev inimene kasutab Filosoofi platvormi, kuid üks B.2 tasemel kasutab Filosoofi platvormil eksisteerivat spellerit. Keelenõuvakka kasutab kaks intervjueeritut, kelle eesti keele tase küündib C.1ni. Teksti morfoloogilist analüsaatorit kasutab üks A.2 ja B.2 eesti keele tasemega vastanu.

Joonis 9. Varem kasutatud veebisõnastike kasutus muu emakeelega intervjueritute seas eesti keele tasemete järgi, ÕS on „Õigekeelsussõnaraamat“, EKSS on „Eesti keele seletav sõnaraamat“, PSV on „Eesti keele põhisõnavara sõnastik“, IATE on Interactive Terminology for Europe. Muud sõnastikud on „Sihitisesõnastik“, Giellatekno, „Saami keelte etümoloogiasõnaraamat“, Duden.de, läti-eesti sõnastik ning slang.ee

Igapäevases kasutuses olevad veebisõnastikke on üsna palju. Kui mõni vastaja mainiski ainult EKIt, täpsustamata, millist sõnastikku täpsemalt kasutab, siis mõni teine tõi välja väga palju erinevaid veebisõnastikke. Intervjueritavad kasutavad igapäevaselt nii erinevates keeltes veebisõnaraamatuid, kui ka erinevaid eestikeelseid lahendusi.

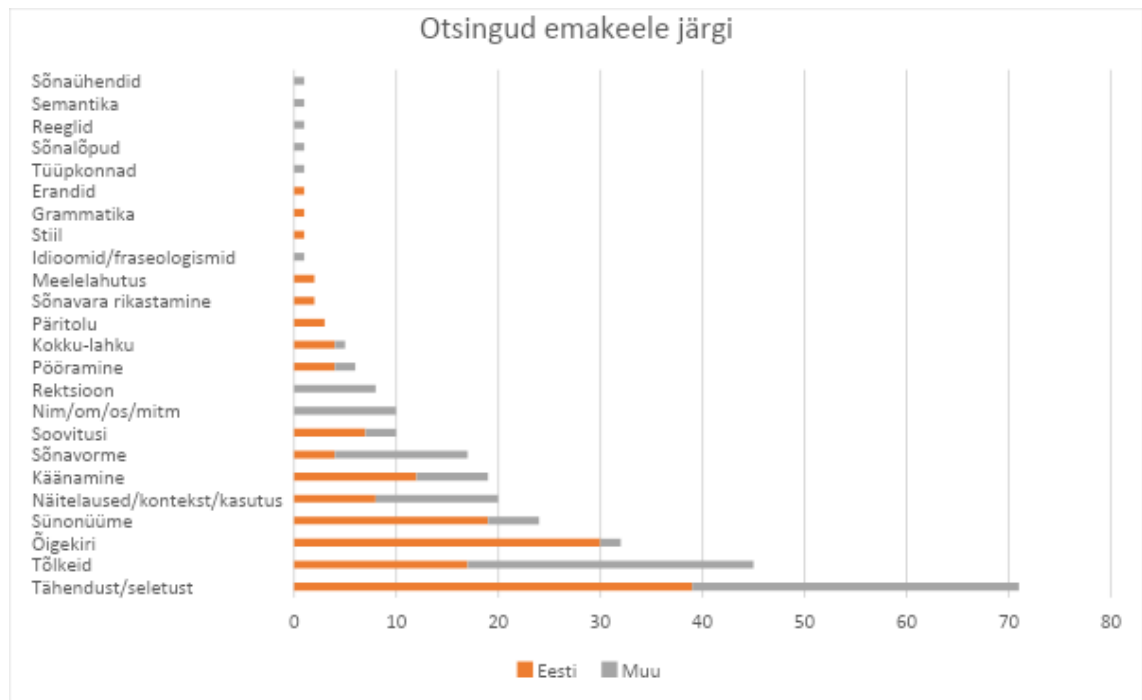
8. Varasemad otsingud veebisõnastikest

Töö selles osas annab autor ülevaate osalenute varasematest otsingutest veebisõnastikes. Esmalt on jaotus intervjueritute emakeele järgi, seejärel eesti keele taseme järgi.

8.1 Varasemad otsingud veebisõnastikest emakeele jaotuse järgi

Varasemad otsingud veebisõnastikest on kujutatud joonisel 10. Enim otsitakse veebisõnastikest tähendusi ja seletusi. Neid tõi välja intervjuude käigus tervelt 71 vastanutest, kellest 39 olid eesti emakeelega ja 32 muu emakeelega. Teisel kohal otsingutest on tõlked. Neid mainis 44 isikut, kellest 17 eesti ja 28 muu emakeelega. Õigekirja kontrollib 32 indiviidi, kusjuures peaaegu kõik on eesti emakeelega: nimelt 30 mainitutest kõneleb emakeelena eesti keelt ja ainult kaks mõnd muud keelt. Sünonüüme otsib 24 intervjueritut, 19 eesti emakeelega, viis muu emakeelega. Näitelauseid, konteksti või kasutust mainis 20 vastanut, kaheksa neist kõneleb emakeelena eesti keelt, 12 mõnd muud keelt. Käänamist eraldi tõi välja 19 uuringus osalenut. Neist 12 on eesti emakeelega, seitse kõneleb mõnd muud keelt emakeelena. Sõnavorme üldiselt kontrollimas käib 17 vastanut. Neist kõigest neli on eesti emakeelega, ülejäänud 13 on muu emakeelega. Soovitusi ja nõu soovivad veebisõnastikest leida 10 inimest. Seitse eesti emakeelega, kolm muu emakeelega. Nimetav ja/või omastav ja/või osastav ja/või nende mitmus teeb muret ainult muu emakeelega inimestele. Seda tõi välja 10 muu emakeelega intervjueritut. Sama seis on ka rektsioonide kontrollimisega. Intervjuudes toodi seda välja kaheksal korral, kõik on muu emakeelega inimesed. Pööramist eraldi toodi välja kuuel korral. Neljale eesti emakeelega inimesele tekitab see raskusi ja kahele muu emakeelega inimesele. Kokku-lahku kirjutamise reegleid kontrollib viis vastanut, kellest neli kõneleb emakeelena eesti keelt ja kõigest üks kõneleb emakeelena mõnd muud keelt. Sõnade päritolu vastu tunneb huvi kolm eesti emakeelega osalenut. Intervjuudes toodi välja ka sõnavara rikastamist ja meelelahutust. Neid kumbagi tõi välja kaks inimest, kõik nimetasid emakeeleks eesti keele. Idioome ja fraseologisme otsib üks muu emakeelega indiviid. Keelestiililist poolt kontrollib veebisõnastikest üks eesti emakeelega inimene.

Grammatikat ja erandeid kontrollivad samuti kumbagi üks eesti emakeelega intervjueritu. Tüüpkonnad, sõnalõpud, reeglid üldiselt, semantika ja sõnaühendid on olulised ühele muu emakeelega inimesele.

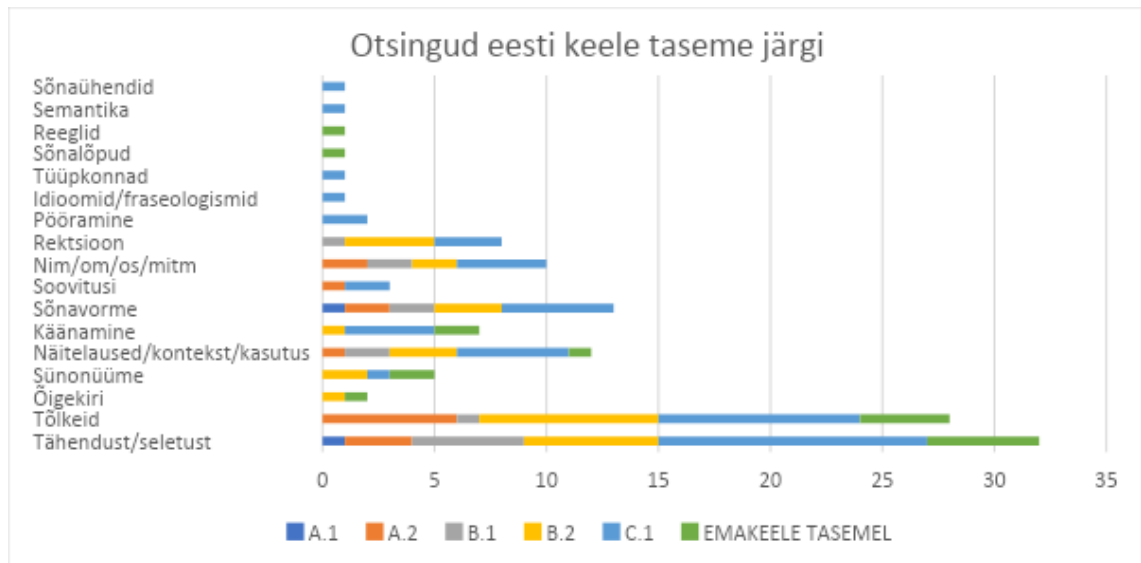
Joonis 10. Varasemad otsingut intervjueritute seas emakeele jaotuse järgi

Osalenute emakeelelise jaotuse järgi otsiti enim sõnade tähendust. Sõnade seletuse otsimist mainiti peaaegu võrdselt nii eesti kui muu emakeelega inimeste seas.

8.2 Varasemad otsingud veebisõnastikest muu emakeelega inimeste seas eesti keele taseme jaotuse järgi

Joonis 11 kirjeldab muu emakeelega inimeste varasemaid otsinguid. Muu emakeelega inimeste seas populaarseimad otsingud on tähendused ja seletused. Need on ka ainsad otsingud, mis on kõigi eesti keele tasemetega inimeste seas esindatud. Enim otsib neid C.1 eesti keele tasemega vastanut, nimelt 12. B.2 eesti keele tasemega mainisid kuuel korral, et nad otsivad tähendusi või seletusi. Intervjueritud, kelle eesti keel on B.2 või

emakeeletasemel, otsib mõlemast grupist tähendusi või seletusi viis inimest. A.2 eesti keele tasemega mainis seda otsingut kolm ja A.1 eesti keele tasemega üks inimene. Enim tõlkeid otsivad samuti C.1 tasemega eesti keele kõnelejad, neid on üheksa. B.2 tasemel otsib tõlkeid kaheksa indiviidi. Intervjueeritavatest, kelle eesti keele tase on A.2, otsib kuus inimest veebisõnastikest tõlkeid. Emakeele tasemele eesti keele kõnelejad nimetasid antud otsingu neljal korral. Üks intervjueeritu, kelle eesti keele tase on B.1, vastas, et otsib tõlkeid. 13 muu emakeelega indiviidi mainis sõnavormide otsimist. A.1 tasemel räägib neist eesti keelt üks, A.2 tasemel kaks, B.1 tasemel kaks, B.2 tasemel kolm ja C.1 tasemel viis vastanut. 12 muu emakeelega intervjueeritut otsivad näitelauseid või konteksti või kasutust. Üks neist kõneleb eesti keelt A.2 tasemel, kaks B.1 tasemel, kolm B.2 tasemel, viis C.1 tasemel ja üks emakeele tasemel. Kümnele muu emakeele inimesele valmistavad põhivormid ja/või nende mitmused peavalu. Enim nimetas neid otsinguid C.1 tasemel eesti keelt kõnelevad indiviidid. Neid oli neli. A.2, B.1 ja B.2 eesti keele kõnelejatest otsib igast rühmast kaks põhivorme ja/või nende mitmuseid. Rektsioonidega otsivad abi kaheksa muu emakeelega osalenut. Neli kuuluvad B.2 tasemel eesti keele kõnelejate gruppi, kolm C.1 ja üks B.1. Käänamist kontrollib veebisõnastikest seitse muu emakeelega vastanut. Neli kõneleb eesti keelt C.1 tasemel, kaks emakeele tasemel ja üks B.2 tasemel. Viis muu emakeelega isikut otsivad sünonüüme. Kaks nimetas oma eesti keele tasemeks B.2. Sama palju oli neid ka eesti keelt emakeele tasemel kõnelevate vastanute seas. Üks kuulub aga gruppi, kes kõneleb eesti keelt C.1 tasemel. Kolm muu emakeelega inimest soovib veebisõnastikest leida soovitusi. Kahe eesti keele tasemeks on C.1 ja ühel on tase A.2. Õigekirja ja pööramist nimetas kumbagi kaks intervjueeritut. Õigekirja otsingute tegijate eesti keel oma emakeele tasemel ja B.2. Pööramise otsijate eesti keele tase on mõlemal C.1. Kokku-lahku kirjutamist, sõnalõppe ja reeglite kontrollimist tõi välja igauht üks eesti keelt emakeele tasemel kõnelev isik. Grupist, kelle eesti keele tasemeks on C.1, mainis üks isik idioomide ja fraseologismide otsimist, üks indiviid tüüpcondades uurimist, üks semantika välja selgitamist ja üks soovib leida sõnauhendeid.

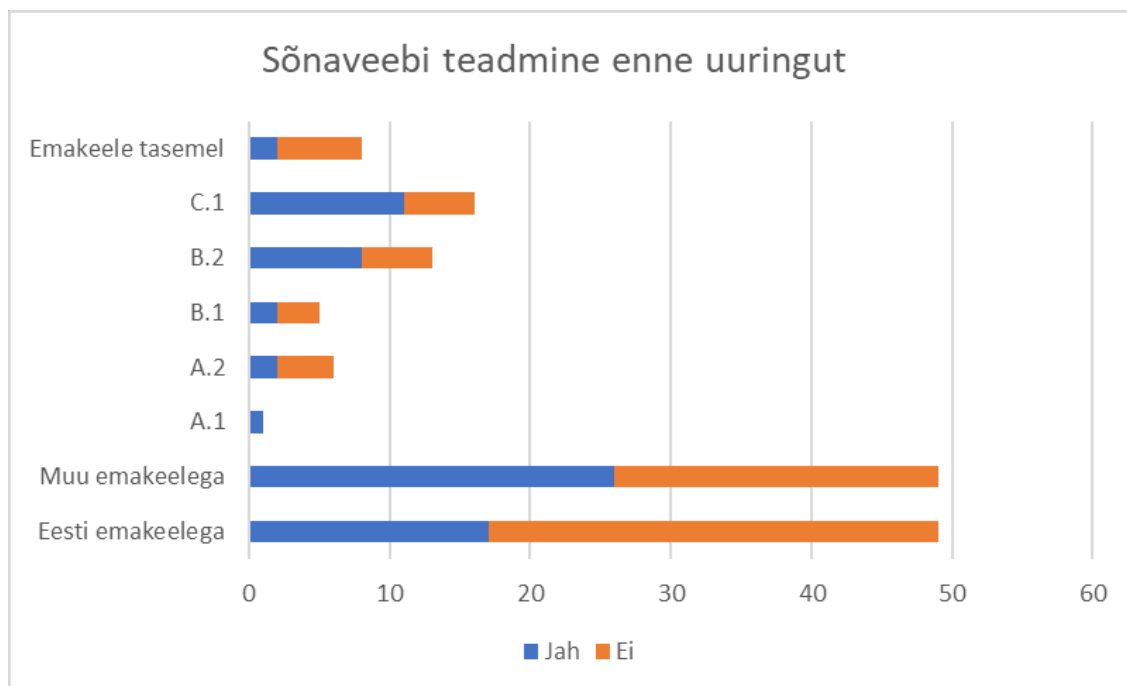

Joonis 11. Varasemad otsingud muukeelsete intervjuueritute seas eesti keele taseme jaotuse järgi

Intervjuudest selgus, et kasutajad on varasemalt otsinud väga palju erinevat infot veebisõnastikest. Seega kasutajate infovajadus sõltub olukorrast ja varieerub seinast seinä.

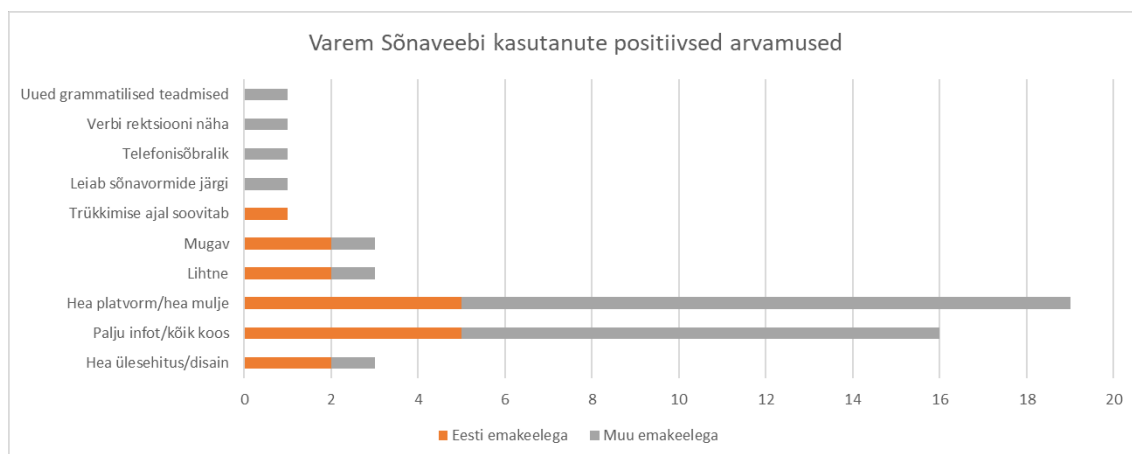
9. Intervjueeritavate arvamused Sõnaveebist

Joonisel 12 on nähtav, kui paljud varasemalt Sõnaveebiga kokku olid puutunud. Peaaegu pooled uuringus osalenutest teadsid Sõnaveebi varasemast ajast. Nimelt 43 oli seda varem kas näinud, kuulnud või kasutanud. 55 ei olnud uuest platvormist midagi kuulnud ja kaks osalenut polnud kindel, kas neil on kokkupuude olnud. Muu emakeelega inimeste seas on Sõnaveeb juba varasemast ajast tuntum kui eesti emakeelega indiviidide seas. Eesti emakeelega teadis Sõnaveebi 17 osalenut, eitavalt vastas 32. Samas muu emakeelega inimeste seas oli Sõnaveebiga kokkupuutunud 26, eitavalt vastanud 23. A.1 tasemel eesti keelt kõneleja teadis juba varasemalt Sõnaveebi. A.2 eesti keele tasemega inimestest on Sõnaveebiga juba tutvust teinud kaks, neli ei ole. Intervjueeritud, kelle eesti keele tasemeks on B.1, teadsid Sõnaveebi varasemast kaks, Sõnaveebist kuulnud ei olnud selles eesti keele tasemega grupis kolm. B.2 eesti keele tasemega vastanud jagunesid vastavalt kaheksa ja viis. Vastajad, kes kõnelevad eesti keelt C.1 tasemel, teadsid Sõnaveebi enim. Neid oli kokku 11, kes on varem Sõnaveebiga tööd teinud, viis ei olnud. Emakeele tasemel eesti keele kõnelejatest kaks on Sõnaveebi varem kasutanud, kuus ei ole.

Joonis 12. Sõnaveebi tundmine enne uuringut

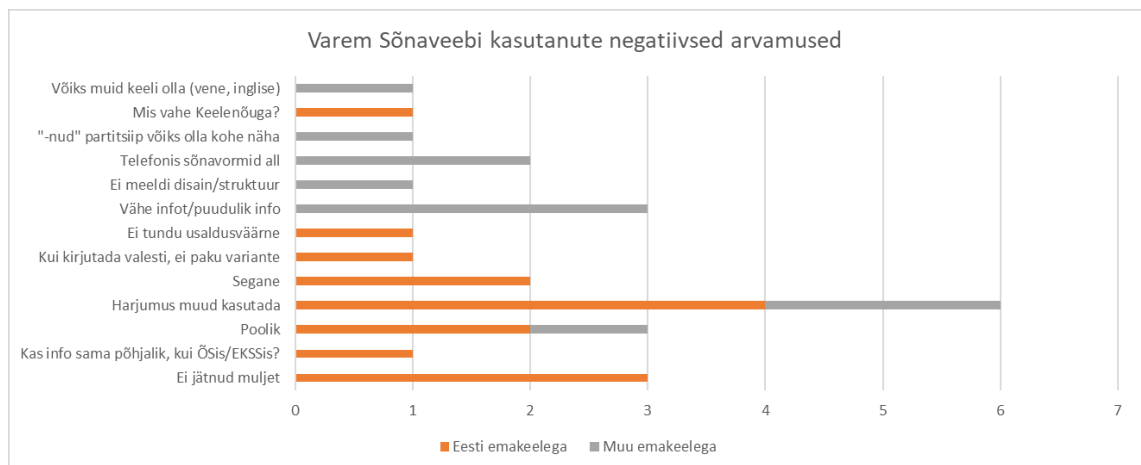
Joonisel 13 on välja toodud positiivsed arvamused Sõnaveebist enne intervjuud. Enim positiivsetest külgedest toodi välja, et tegu on hea platvormiga ja üldine mulje on hea. Seda nimetas 19 vastanut, kellest viis kõneles emakeelena eesti keelt, 14 mõnd muud keelt. 16 korral toodi plussina välja, et palju infot on koos või kõik info on koos. See aspekt meeldib viiele eesti emakeelega ja 11 muu emakeelega indiviidile. Head ülesehitust või disaini, lihtsust ja mugavust tõi igauht välja kolm inimest. Kõik vastanud jagunesid üht moodi: kaks eesti emakeelega ja üks muu emakeelega inimest. Üks eesti emakeelega inimene tõi plussina välja, et see on hea, et trükkimise ajal juba tuleb soovitusi, mis sõna otsija mõelda võib. Sõnavormide järgi leidmist, telefonisõbralikkust, verbi reaktsioonide olemasolu ja uusi grammatilisi teadmisi kiitis igauht üks isik. Kõik olid muu emakeelega.

Joonis 13. Positiivseid arvamusi Sõnaveebist

Põhjuseid, miks Sõnaveebi ei soovita kasutada, oli mitmeid. Näiteks toodi kuuel korral välja, et lihtsalt on harjumus muud kasutada. Seda põhjust mainis neli eesti ja kaks muu emakeelega inimest. Kolm inimest, kelle kõigi emakeel on eesti keel, mainisid, et Sõnaveeb ei jätnud nende esimesel kasutamisel mingit muljet. Kolme vastanu arvates, kellest kaks kõnelevad emakeelena eesti keelt ning üks mõnd muud keelt, on Sõnaveeb veel poolik. Kolme muu emakeelega indiviidi arvates on infot vähe või on see puudulik. Kahe eesti emakeelega uuringus osaleja arvates on tegu segase platvormiga ja kahe muu emakeelega vastanu arvates on halb, et telefonis on sõnavormid märkamatu all. Ühel

eesti emakeelega indiviidil tekkis küsimus, kas Sõnaveebis esitatav info on sama põhjalik kui „Õigekeelsussõnaraamatus“ või „Eesti keele seletavas sõnaraamatus“. Üks eesti emakeelega intervjueritu tõi välja, et otsingusõna kirjutada valesti, siis ei paku Sõnaveeb variante, mis sõna võiks antud olukorras õige olla ja ühele tundus esimesel kasutamisel, et tegu pole usaldusväärse platvormiga. Ühele muu emakeelega isikule ei meeldinud disain ja struktuur. Üks muu emakeelega inimene arvas, et nud-kesksõna võiks olla kohe nähtaval, ilma et peaks sõnavorme lahti klõpsama. Üks eesti emakeelega isik ei mõistnud, mis vahe on Sõnaveebil ja Keelenõul. Ühe muu emakeelega osalenu arvates võiks olla ka muud keeled esindatud, näiteks vene ja inglise.

Joonis 14. Negatiivseid arvamusi Sõnaveebist

Kuigi pooled intervjueritustest olid varasemalt Sõnaveebiga kokku puutunud, siis ei peetud seda kuigi usaldusväärseks allikaks. Seda ei seostatud Eesti Keele Instituudiga. Vaid üksikud mainisid, et kasutavad Sõnaveebi igapäevaselt. Peale intervjuud aga oli arvamus muutunud: leiti, et tegu on hea ja usaldusväärse allikaga, mida võib igapäevaselt kasutada.

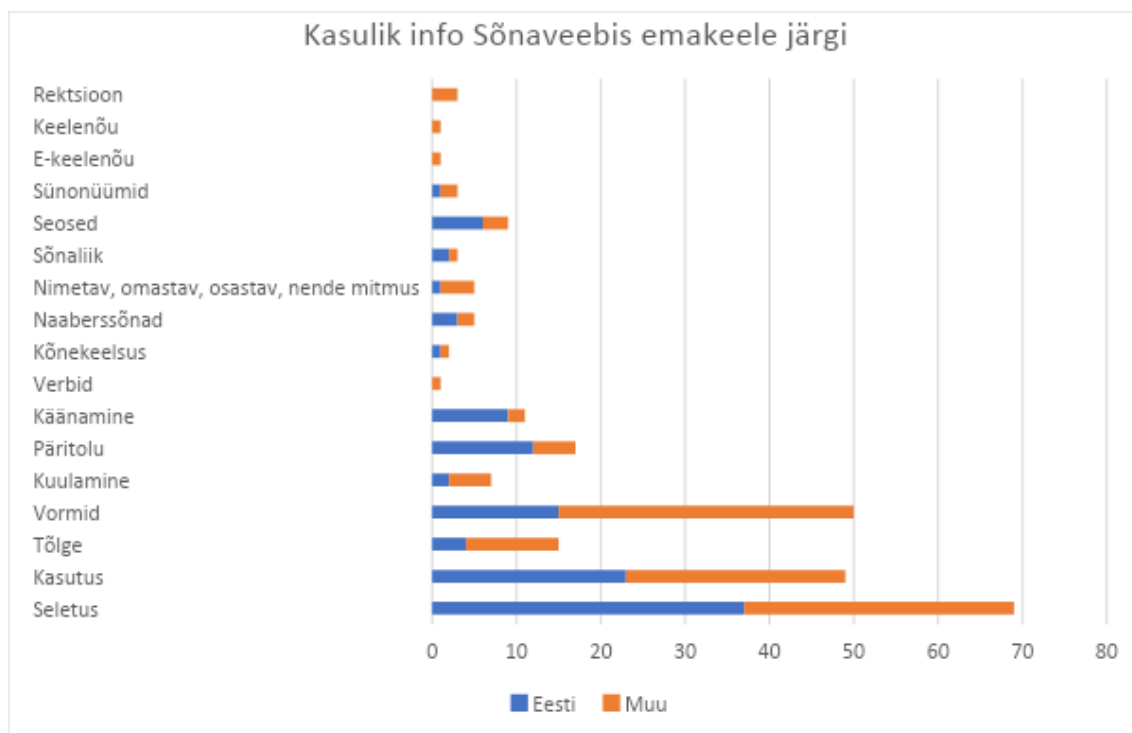
10. Sõnaveebist leitud kasulik info

Intervjuudes uuriti, millist Sõnaveebi infot kasutajad vajalikuks peavad. Ülevaade antakse esmalt emakeelte jaotuse järgi ja seejärel muu emakeelega inimeste eesti keele taseme järgi.

10.1 Sõnaveebist leitud kasulik info emakeele jaotuse järgi

Sõnaveebist leitud kasulik info emakeele jaotuse järgi on kirjeldatud joonisel 15. Kõige olulisemaks, mida Sõnaveebist leiti, peeti sõnade tähendust. Seda toodi välja 69 korral. Emakeele jaotus oli peaaegu pooleks: 37 kõnelesid emakeelena eesti keelt ja 32 mõnd muud keelt. 50 vastanut nimetas oluliseks sõnavorme. Suurem osa neist, nimelt 35, kõneleb emakeelena keelt, mis ei ole eesti keel. 15 sõnavorme väljatoonutest on eesti emakeelega. Sõnade kasutuse kohta leidis infot 49 intervjueeritut, 23 eesti emakeelega ja 26 muu emakeelega inimest. Päritolu oli oluline 17 vastanule, kellest 12 nimetas emakeeleks eesti keele ja viis mõne muu keele. Tõlge oli oluline 15 indiviidile, neljale eesti emakeelega ja 11 muu emakeelega vastanule. Käänamist eraldi mainis 11 intervjueeritut, üheksa neist kõneleb emakeelena eesti keelt, ainult kaks mõnd muud keelt. Sõna seoste vastu tundis huvi üheksa vastanut, kellest kuus räägib eesti keelt emakeelena ja kolm mõnd muud keelt. Seitse intervjuus osalenut mainis, et nende jaoks on oluline kuulamine. Kaks neist eesti emakeelega ja viis mõne muu emakeelega. Nimetavat ja/või omastavat ja/või osastavat ja/või nende mitmust tõi välja viis osalenut, üks eesti emakeelega ja neli mõne muu emakeelega. Ka naabersõnu pidas oluliseks viis indiviidi. Selle aspekti jaotus oli aga kolm eesti emakeelega ja kaks muu emakeelega persooni. Sõnaliiki ja sünonüüme toodi välja kolmes intervjuus, esimesel juhul oli tegemist ühe eesti emakeelega ja kahe muu emakeelega vastanuga, kuid teisel juhul täpselt vastupidi: kaks eesti emakeelega ja üks muu emakeelega isik. Rektsiooni pidasid oluliseks kolm muu emakeelega intervjueeritut. Kõnekeelsuse välja toomist pidasid oluliseks kaks vastanut, üks eesti ja üks muu emakeelega isik. Verbide vorme, e-keelenõu linki ja lihtsalt

keelenõu peeti oluliseks igäüht ühel korral. Ükski neist väljatoonutest ei olnud eesti emakeelega.

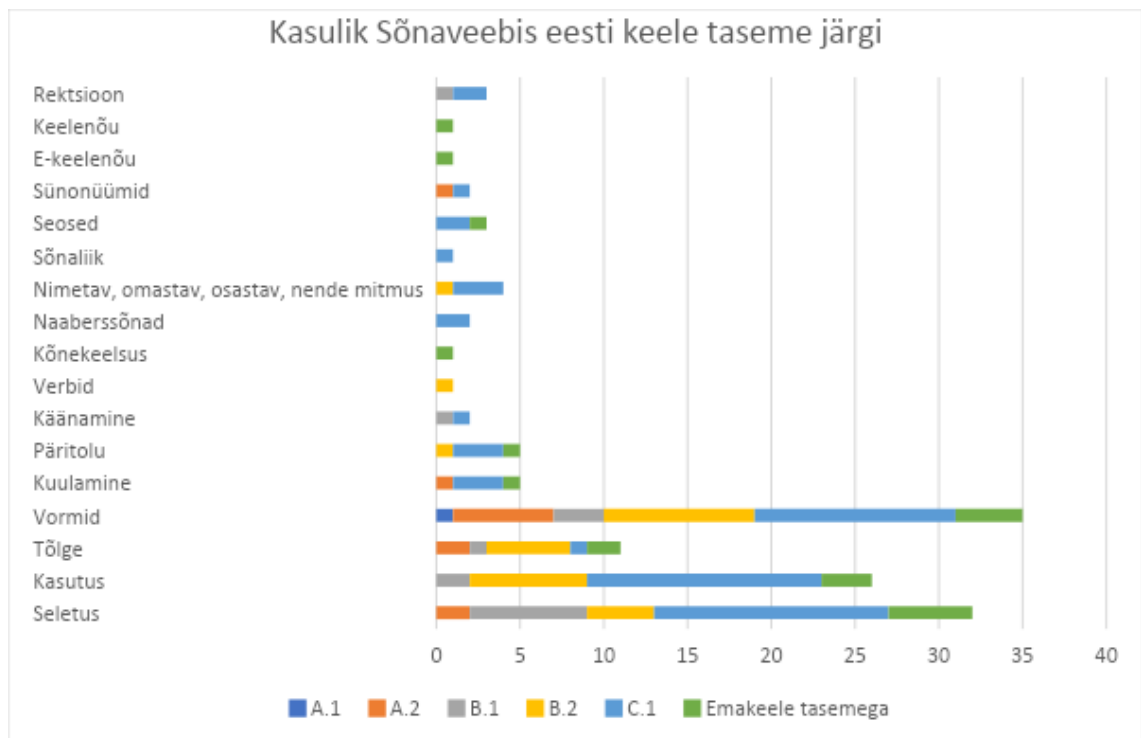
Joonis 15. Kasulik info Sõnaveebis emakeele järgi

Sõnaveebi kasuliku leiuna toodi enim välja sõnade seletust. See langeb kokku ka varasematest sõnaraamatutest mainitud otsingutega.

10.2 Kasulikud leiud Sõnaveebist muu emakeelega inimeste seas eesti keele taseme järgi

Nagu selgub joonisest 16, siis muu emakeelega inimeste seas oli olulisim info Sõnaveebis sõnavormid. Neid pidas tähtsaks 35 muu emakeelega vastanut, kellest 12 nimetas oma eesti keele tasemeks C.1, üheksa B.2, kuus A.2, neli emakeel, kolm B.1 ja üks A.1. Teisel kohal olid sõnade seletused. Seda tõid välja 32 muu emakeelega vastanut. C.1 tasemel kõneleb neist eesti keelt 14, B.1 tasemel seitse, emakeele tasemel viis, B.2 tasemel neli ja A.2 tasemel kaks indiviidi. Kasutust selle jaotuse järgi pidas enda jaoks oluliseks 26

intervjuus osalenut, 14 C.1, seitse B.1 ja kaks B.2 tasemel eesti keele kõnelejat. Tõlget pidasid oluliseks 11 intervjuueeritavat, kelle emakeel ei olnud eesti keel. Eesti keel oli B.2 tasemel neist viiel, A.2 tasemel kahel, B.1 ja C.1 tasemel ühel vastanul. Viis muu emakeelega uuringus osalenut inimest pidas enda jaoks oluliseks kuulamise funktsiooni. Kolm kõnelevad eesti keelt tasemel C.1, üks A.2 ja üks emakeele tasemel. Sama arv vastanuid tõid välja päritolu, kuid eesti keele tasemeline jaotus oli järgmine: kolm tasemel C.1, üks tasemel B.2 ja üks emakeele tasemel. Neli muu emakeelega inimest mainis nimetavat ja/või osastavat ja/või omastavat ja/või nende mitmuseid. Kolm neist nimetas oma eesti keele tasemeks C.1 ja üks B.2. Sõna seoseid ja rektsiooni mainis kumbagi kolm muu emakeelega intervjuueeritavat. Sõna seoste puhul kõneles eesti keelt kaks C.1 ja üks emakeele tasemel. Rektsiooni puhul oli samuti C.1 tasemel eesti keele kõnelejaid kaks, kuid ühe eesti keele tase on B.1. Käänamist, naabersõnu ja sünonüüme toodi muu emakeelega intervjuueeritavate vestlustes välja igauht kahel korral. Käänamise puhul oli eesti keel ühel B.1 ja ühel C.1 tasemel. Naabersõnade väljatoojad kõnelevad mõlemad eesti keelt C.1 tasemel. Sünonüümide mainijatest üks nimetas oma eesti keele tasemeks B.1 ja üks C.1. Kõnekeelsuse, E-keelenõu ja lihtsalt keelenõu olemasolu pidas tähtsaks igauht üks eesti keelt emakeele tasemel kõnelev persoon. Üks B.2 tasemel eesti keelt kõnelev isik pidas oluliseks verbide vorme ja üks C.1 tasemel sõnaliiki.

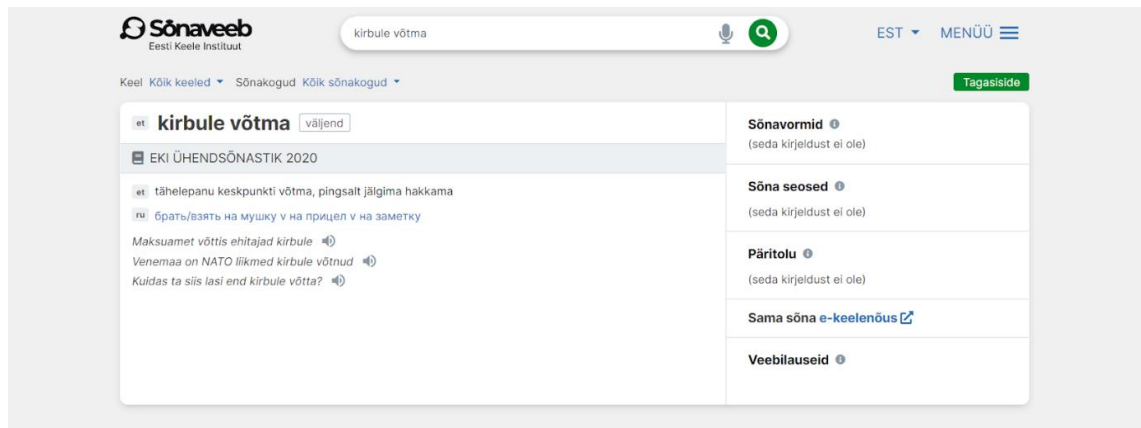
Joonis 16. Kasulik Sõnaveebis eesti keele taseme järgi

Enda jaoks kasulikku leiti Sõnaveebist üpris palju. Mõne aspekti olulisust mainiti küll vähestel kordadel. Selgelt eristub, et olulisimad leiud on seletus, vormid ja kasutus, seda nii emakeelse jaotuse järgi kui muukeelsete eesti keele taseme järgi.

11. Sõnaveebi kasutajakogemus

Ühest küljest öeldi, et Sõnaveebi idee on hea, välimus ilus, kasutajasõbralik ja liigendatud on hästi, kuid mõne arvates on disain veidi killustunud, mistõttu ei hoomata kõike. Sõnaveebi võrreldi mitmel korral Eesti Keele Instituudi sõnaraamatutega. Sõnaveeb olla ilusam, uuenduslikum, kaasaegsem, vanad Eesti Keele Instituudi sõnastikud olla välimuselt iganenud. Küsitletud tõid välja, et neile meeldib, et pole pikka joru. Sõnaveeb olla konkreetne – saadakse aru, kus infoväli lõpeb – ja lihtne. Öeldi, et tegu on perspektiivika veebisõnastikuga, mis ei ole lihtsalt teine „Eesti õigekeelsussõnaraamatu“ veebiversioon ja areng olla võrreldes tollega väga suur. Intervjueeritute sõnul on tegu väga mugava formaadiga, millel hea kujundus. Öeldi ka, et Sõnaveeb on kasulik tööriist, mis aitab vahelehtede arvu vähendada. Arvati, et keeleõppijale on see väga vajalik platvorm. Mõnede sõnade puhul jättis pooliku mulje ja arenguruumi veel on, sisu puudub, mistõttu mõne intervjuu ajal öeldi ka, et ei hakata harjumusi muutma, kuna mujal on põhjalikum info. Positiivsena toodi veel välja, et silmale on hea vaadata, joontega info kenasti eraldatud ja otsing silmatorkavalt suurelt. Paar vastanut tõid välja, et kirjafont olla kahtlane. Mõnede arvates on tegu veidi halli leheküljega, millel võiks olla rohkem värve, sest oluline ei eristu. Teiste arvates muutis aga juba see, et paremal pool on ka infovoog, lehekülje liiga kirjuks. Samas ütlesid inimesed, et on harjunud reklaame täis lehega ja seetõttu tundub Sõnaveeb nii tühi, kuna ei ole miskit vilkumas ja info ei ole segamini. Toodi välja, et arvutivaade on telefoni omaga võrreldes laiali paisatud ja õhuline, mis kõigile ei meeldinud.

Üldiselt oldi info koguse poole pealt meeldivalt üllatunud. Öeldi, et kogu info on olemas, infot on palju ja see on hästi liigendatud. Kuid oli ka neid, kes ütlesid, et infot on liiga palju ja see on liiga põhjalik. Mõnele vastanule info paigutus ei meeldinud. Samas kõigi sõnade puhul ei olnud kogu infot toodud (vt joonis 17). Kuid positiivsena toodi välja, et olemasolev info ei ole „kuskil nurga taga“. Leiti, et Sõnaveebi info täidab „Eesti õigekeelsussõnaraamatu“ ja „Eesti keele seletava sõnaraamatu“ funktsioone.

Joonis 17. Väljendil „kurbule võtma“ on puudu sõnavormid, sõna seosed ja päritolu, samuti ei leitud veebilauseid

Kiideti kuulamisfunktsiooni olemasolu. Vastanutele meeldis, et saab kogu lauset kuulata ja see ei kõla robotlikult. Samuti leiti, et kõik vormid võiksid olla kuulatavad ning kuulatavad võiks olla ka „Õpi eesti keelt“ leht.

Näitelausete puhul oli mõnel vastanul raske aru saada, mis need on. Soovitati neile panna pealkiri „Näitelaused“. Sooviti näha ka rohkem spetsiifilisi näiteid. Veebilauseite olemasolu kiideti, kuid arvati ka, et allikas võiks juures olla. Mõni vastanu leidis, et veebilauseid võiksid sisukamad olla. Samuti öeldi, et samad veebilauseid, mis on eesti keeles, võiksid olla ka vene keelde tõlgitud. Soovitati, et kui homonüümi tähendust ülevvalt muuta, siis võiks muutuda ka vastavalt tähendusele veebilauseid (vt joonis 18). Intervjuudes toodi välja, et kuna need on toimetamata ja ei ole teada, kas neis leidub vigu, siis ei saa neid usaldada ja need ei täida oma eesmärki.

The screenshot shows the Sõnaveeb website interface. At the top, there is a search bar with the word 'kurk' entered. Below the search bar, there are two tabs: 'et kurk' and 'et kurk'. The main content area is divided into several sections:

- Search Results:** Shows the word 'kurk' with its pronunciation 'nimisõna' and a list of related words: 'roheline piklike vesiste viljadega ja...', 'suuõõnele järgnev kitsas osa enne...'
- EKI ÜHENDSÕNASTIK 2020:** A section with a list of words and their translations. For example, '1 et roheline piklike vesiste viljadega ja lamanduvate, köitraagudega varrega köögivilj' is translated to 'Cucumis sativus' (la) and 'orypéu' (ru). Below this, there is a section for 'Naabersõnad' (neighboring words) with 'kurk kasvab | kasvatama | kasvatamine'.
- OSKUSSÕNASTIKES:** A section with a warning message: 'See on sõnapõhine vaade. Mõistepõhine vaade (Terminiveeb) valmib augustis'.
- Sõnavormid:** A list of word forms: 'ainsus' (single form) and 'mitmus' (plural forms). For 'kurk', the forms are 'kurk', 'kurgi', 'kurki'. For 'kurkide', the forms are 'kurgid', 'kurkide', 'kurke - kurkisid'.
- Sõna seosed:** A section with the note '(seda kirjeldust ei ole)'. It includes a 'Päritolu' (etymology) section with 'LAENSÕNA' and a list of related words: 'alamsaksa gurken 'kurk'', 'poola ogurek 'kurk'', 'keskaja kreeka agovros 'ebaküps, toores''.
- Sama sõna e-keelenõus:** A section with a link to 'Sama sõna e-keelenõus'.
- Veebilauseid:** A section with a warning icon and text: 'Veebilaused on automaatselt valitud ning võivad sisaldada vigu. Esimese Uus-Meremaa päeva õhtuks oli kurk haige ja muidu vilets olek. Silm oli niiske ja kurgus pitsitas.'

Joonis 18. Kui ülevalt tähendust muuta, siis all veebilaused ei muutu

Naabersõnade osas oli arvamusi mitmeid. Öeldi, et need on head, kuna aitavad mõtteid õiges suunas liigutada. Teisalt aga ei saanud mõned vastanutest aru, mis need on või miks need seal on. Toodi välja, et hetkel on nende jaotus segane, soovitati naabersõnad esitada tulbas üksteise all. Sõna „ülikool“ puhul olid naabersõnadeks toodud „parem“ ja „uus“, mis tekitasid segadust ja olid vastaja arvates veidrad.

Sõnavormide puhul öeldi, et on väga hea, et kõik vormid on ära toodud. Kuid kõik ei märganud seda kohe. Sõnavorme on telefonist keerulisem leida, kuna telefonis on sõnavormid kõige all (vt joonis 19). Ka sõnavormide esitust võrreldi „Eesti õigekeelsussõnaraamatuga“ ja Sõnaveebis olla neist lihtsam aru saada. Keeruline oli märgata, et arvutis noolega vormi peale liikudes on näha ka rohkem infot (vt joonis 20), selle jaoks soovitati see info eraldi välja tuua. Samuti leiti, et kui on sõnal on mitu vormi lubatud (vaata joonis 21), siis võiks olla märgitud, milline vormidest on tavaprasem. Segadusse ajas ka, kui mõnel sõnal olid sõnavormid topelt (vt joonis 22). Need sõnad on aga käänatavad või pööratavad eri müüttüüpide järgi.

Kass

Keel: Kõik keeled | Sõnakogud: Kõik sõnakogud

et **kass** nimisõna

EKI ÜHENDSÕNASTIK 2020

1 et metskassist põlvnev pehme karvaga koduloom

la Felis
ru кошка

Kass oli jälle hiirejahil käinud
Kass ja koer said omavahel hästi läbi
Kass oli jälle hiirejahil käinud
Kass ja koer said omavahel hästi läbi

Naabersõnad
must **kass** | hulkuv | kodutu

▼ Näita rohkem

2 et (mingi muu kaslase kohta)

ru кошка

3 ka suure algustähega

et Hiina astroloogias üks kaheteistkümnest loomamärgist, mis mõjutab ja tähistab teatavat aastat ja sellel aastal sündinud inimeste iseloomuomadusi; kassi- ehk jäneseaastal sündinu

sünonüümid jänes

4 hri mitmuses

et KÕNEKEELNE alpinistidel mäesaapa külge kinnitav terasteravikuga ronimisvahend

ru кошки

Liustikul sätiti kassid saabaste alla

5 et KÕNEKEELNE kassiahastus (pohmelus või masendus)

Pärast reedest pidu oli ilge kass peal, ei tahtnud voodist tõustagi

Sõnavormid

ainsus	mitmus
kass	kassid
kassi	kasside
kassi	kasse ~ kassid
kassi	kassidesse ~
kassisse	kassesse
kassis	kassides ~ kasses
kassid	kassidest ~ kassest
kassid	kassidele ~ kassele
kassile	kassidel ~ kassel
kassil	kassidelt ~ kasselt
kassilt	kassideks ~
kassiks	kasseks
kassini	kassideni
kassina	kassidena
kassita	kassideta
kassiga	kassidega

^ Näita vähem

Joonis 19. Telefonivaates on Sõnavormid kõige all ja neid on keeruline märgata

Sõnaveeb
Eesti Keele Instituut

kass

EST MENÜÜ

Keel Kõik keeled Sõnakogud Kõik sõnakogud Tagasiside

et **kass** nimisõna

EKI ÜHENDSÕNASTIK 2020

1 et metskassist põlvnev pehme karvaga koduloom

la Feis
ru кошка

Kass oli jälle hiirejahil käinud
Kass ja koer said omavahel hästi läbi
Kass oli jälle hiirejahil käinud
Kass ja koer said omavahel hästi läbi

Naabersõnad
must **kass** | hulkuv | kodutu

▼ Näita rohkem

2 et (mingi muu kaslase kohta)

ru кошка

3 ka suure algustähega

et Hiina astroloogias üks kaheteistkümnest loomamärgist, mis mõjutab ja tähistab teatavat aastat ja sellel aastal sündinud inimeste iseloomuomadusi; kassi- ehk jäneseaastal sündinu

Sõnavormid

ainsus	mitmus
kass	kassid
kassi	kasside
kassi	kasse ~ kassid
	kassidesse ~
	kassesse
kassisse	kassides ~ kasses
kassis	kassidest ~ kassest
kassist	kassidele ~ kassele
kassile	kassidel ~ kasselt
kassil	kassidelt ~ kasselt
kassilt	kassideks ~ kasseks
kassiks	kassideni
kassini	kassidena
kassina	kassideta
kassita	kassidega
kassiga	

^ Näita vähem

Sõna seosed

Ühendid: ei kõlba kassi saba alla, kassi aasta, kassi ja hirt mängima, kassi saba alla, must kass on libisokand, must kass on...

Joonis 20. Noolega vormile liikudes saab vormi kohta rohkem infot, kuid seda on raske märgata

Sõnavormid

ainsus

kass

kassi

kassi

kassi

kassisse

kassis

kassist

kassile

kassil

kassilt

kassiks

kassini

kassina

kassita

kassiga

mitmus

kassid

kasside

kasse ~ kassid

kassidesse ~

kassesse

kassides ~ kasses

kassidest ~ kassest

kassidele ~ kassele

kassidel ~ kassel

kassidelt ~ kasselt

kassideks ~ kasseks

kassideni

kassidena

kassideta

kassidega

^ Näita vähem

Joonis 21. Mõnel sõnal on käänatel mitu vormi lubatud, kuid ei ole juurde märgitud, milline neist tavapärasem on

Sõnavormid i

ainsus

koer

koera

koera

mitmus

koerad

koerte

koeri ~ koerasid

▼ Näita rohkem

ainsus

koer

koera

koera

mitmus

koerad

koerade

koeri ~ koerasid

▼ Näita rohkem

Joonis 22. Mõned sõnad on käänatavad või pööratavad mitme muuttüübi kaudu, mistõttu on nende juures ära märgitud mitu paradigmat. See aga tekitab intervjueritute seas segadust

Sõna seosed arvati olevat toredad, kui need olemas on. Päritolu olemasolu kiideti. Kuid kui see info on puudu, siis jätab Sõnaveeb pooliku mulje. Samuti võiks päritolu puhul võtta info „Eesti etümoloogia sõnaraamatust“, kus info on põhjalikum, ning võiks ka eelmised vormid rekonstrueerida. Selles osas, kas lahter peaks info puudumise tõttu esitamata olema, jaguneti kaheks.

Vastanutele üldiselt meeldis, et kohe on link E-keelenõusse. Arvati ka, et liikudes noolega „Sama sõna e-keelenõus“ peale, võiks tulla eelvaade. Üks vastanutest sattus kogemata E-keelenõusse ja leidis, et võrreldes Sõnaveebiga on see nagu eilne päev.

Vanemas versioonis ei jäänud detailne-lihtne vahetus kasutajatele silma. Arvati, et lihtne on pigem muukeelsetele algajatele eesti keele õppuritele, lastele või erinevas vanuses (algkool, põhikool, keskkool) koolinoortele. Mõnd vastanut ajas lihtne vaade segadusse, kuna ei erine suures osas detailsest vaatest (vt joonis 23). Tekitas segadust, mille järgi on lihtsasse vaatesse info valitud. Öeldi, et lihtsast vaatest ei saa vajalikku infot kätte, seega suurem osa vastanutest lihtsat vaadet ei kasutaks. Mitmel sõnal oli detailses vaates sõna seosed olemas, kui lihtsas vaates tekkis sinna kiri „seda kirjeldust ei ole“, mis tekitas kasutajates küsimusi. Kui vanemas versioonis lihtne vaade puudus, siis tekkis ekraanile kasutaja jaoks märkamatu kiri „Sellel sõnal lihtsat vaadet pole“. Soovitati, et kui lihtsat vaadet pole, võiks tulla soovitus, kust vaadata. Positiivse poolena lihtsa vaate puhul toodi välja, et kogu info mahub ekraanile kerimata ära, kuid leiti, et siiski võiks esmane pikk ja põhjalik seletus olla ka lihtsas vaates olemas.

The screenshot shows the 'Keeleõppija Sõnaveeb' website interface. At the top, there is a search bar with the word 'telefon' entered. The page is in Estonian ('et'). The main content area is divided into two columns. The left column displays search results for 'telefon', including a definition: '1 et seade, mille abil saab rääkida kellegagi, kes on teises kohas'. Below this, there are related words and synonyms. The right column contains grammatical information under 'Sõnavormid', showing singular and plural forms. Below that, it states 'Sõna seosed' (word associations) and 'Sama sõna e-keelenõus' (same word in other languages). At the bottom of the right column, there is a section for 'Veebilauseid' (web sentences) with a warning icon and text: 'Veebilaused on automaatselt valitud ning võivad sisaldada vigu. Tähti juhtub, et töö tegemise ajal heliseb telefon. Suhtle sõpradega telefoni teel või veel parem - ole otsekontaktis.'

Joonis 23. Lihtne vaade, mis uues Sõnaveebi versioonis on „Keeleõppija Sõnaveeb“, ei erine osade sõnade puhul silmatorkavalt detailsest vaatest

Vastanute arvates ei ole Sõnaveebi vene-eesti suund veel väga põhjalik, eesti-vene suund olla parem. Toodi välja, et eesti-vene suuna puhul kasutatakse pigem mõnd muud

sõnastikku. Vene-eesti suuna puhul heideti ette, et kuulamine on eesti keeles ja info on eestikeelse sõna kohta (vt joonis 24).

The screenshot shows the Sõnaveeb website interface. At the top, there is a search bar with the word 'kass' entered. The website header includes the logo 'Sõnaveeb Eesti Keele Instituut' and navigation options for 'EST' and 'MENÜÜ'. Below the search bar, there are filters for 'Keel' (vene) and 'Sõnakogud' (Kõik sõnakogud). The main content area displays the word 'kass' with its Estonian pronunciation [nimisõna] and a Russian pronunciation [kóшкa]. The entry is categorized under 'EKI ÜHENDSÕNASTIK 2020'. It includes three numbered items: 1. 'metskassid' (wild cats) with a Russian translation 'kóшкa' and audio examples; 2. '(mingi muu kaslase kohta)' (about some other animal); 3. 'hri mitmuses' (plural form) with a Russian translation 'kóшки' and a note about plural forms. On the right side, there are sections for 'Sõnavormid' (word forms) showing 'ainus' (singular) and 'mitmus' (plural) forms, 'Sõna seosed' (word relations) with a list of related words, 'Päritolu' (etymology) which is empty, and 'Sama sõna e-keelenõus' (same word in other languages). At the bottom right, there is a 'Veebilauseid' (web notices) section with a warning icon and text about automatic updates and a note about the word 'kass'.

Joonis 24. Ülevalt on valitud küll vene keel, mis tõlgib sõna vene keelde, kuid info – seletused, naabersõnad, sõna seosed ja veebilauseid – käib eestikeelse sõna kohta

Sõnaveebi puhul tunti puudust sünonüümisõnastiku ja antonüümisõnastiku infost. Mitmel sõnal on olemas küll „sama mis“ viide, kuid mitte kõigil. Miinusena toodi veel välja, et kui sõna valesti trükkida, siis Sõnaveeb ei paku, mis sõna kasutaja mõelda võis. Sõnade ja sõnavormide juures võiksid olla välted märgitud. Mõne arvates oli Eesti Keele Instituudi logo kui võõrkeha, kuid teisalt leiti, et see võiks suurem olla, et usaldusväärset tekitada. Sõnaveebi logo puhul arvati, et see võiks värvilisem olla, mõnele meenutas see hoopiski paelussi. Kuigi sõnavormide üle rõõmustasid kõik kasutajad, siis mõned muu emakeelega vastanud leidsid, et siiski võiksid olla tüüpikonnad esindatud, sest nende järgi olla lihtsam meelde jätta. Numbrid ajasid vastanuid segadusse (vt joonis 25). „Tagasiside all“ saab sõnu lisada (vt joonis 26), kuid uuringus osalejatele jäi segaseks, kas see läheb kohe kontrollimata Sõnaveebi üles. Toodi välja, et Sõnaveebis võiks ära olla toodud, kui

tegu on vananenud või kantseliitliku sõnaga, samuti soovitakse leida murde sõnu ja infot, millise murdega tegemist. Tulevikus soovitakse Sõnaveebis näha ka inglise, saksa, jaapani, läti, leedu ja soome-ugri keeli. Tuntakse puudust äpist ja tumeversioonist, mis aitaks silmi säästa, samuti võimalusest teha enda sõnastikku (salvestada sõnu). Otsingus võiks saada kasutada regulaaravaldisi. Leiti ka, et võiks rohkem keelenõu saada: komade ja kokku-lahkukirjutamise kohta infot.

The screenshot shows the Sõnaveeb website interface. At the top, there is a search bar with the word "diskursus" entered. The website header includes the logo "Sõnaveeb Eesti Keele Instituut" and navigation options like "EST" and "MENÜÜ". Below the search bar, there are filters for "Keel" (Language) and "Sõnakogud" (Word collections). The main content area displays search results for "diskursus", including a definition, a list of related terms, and a section for "OSKUSSÕNASTIKES" (Collocations) with a warning message. On the right side, there are additional sections for "Sõnavormid" (Word forms), "Sõna seosed" (Word relations), "Päritolu" (Etymology), "Sama sõna e-keelenõus" (Same word in e-dictionaries), and "Veebilauseid" (Web sentences).

Joonis 25. Erinevad seletused on märgistatud numbritega, mis ajavad kasutajaid segadusse

Tagasiside

Lisa uus sõna Kommentaar

* Tärniga tähistatud väljad on kohustuslikud

Sõna *

Tähendus

Näitelauseid

Muu info

Nimi *

E-post *

Postitades uue sõna või kommentaari nõustud [kasutus- ja privaatsustingimustega](#) *

Tühistan

Lisan

Joonis 26. „Tagasiside“ nupule vajutades ilmub kast, kust saab lisada sõnu, kuid pole selgitatud, kas need lähevad automaatselt üles

Üldiselt olid uuringus osalejad Sõnaveebist meeldivalt üllatunud. Leiti, et see on asjalik ja väärt tööriist. Kuid siiski oli mitmeid asju, mis kasutajatele ei meeldinud ja mis segadusse ajasid. Nendest aspektidest antakse ülevaade järgmises peatükis.

12. Arutelu Sõnaveebi põhjal

Selles peatükis teeb töö autor ülevaate, milliseid järeldusi saab teha intervjuude põhjal. Samuti antakse soovitusi, mida Sõnaveebis arendada ja parendada.

Tööst selgub, et suurem osa vastanutest ei pidanud enda jaoks Lihtsat vaadet vajalikuks. Leiti küll, et see võiks mõnele muule inimgrupile abiks olla, kuid ise eelistaks seda vaid üks vastanu. Siit järeldub, et inimesed soovivad, et infot oleks pigem rohkem kui vähem. Isegi, kui nad kogu infot ei vaja, siis valitakse ikka vaade, kus on kindel, et kogu info on olemas.

Töö kirjutamise hetkeks (mai-juuni 2020) on Sõnaveebil Lihtsa vaate asemel "Keeleõppija Sõnaveeb", mis on parem lahendus. See hakkab paremini silma ja võib loota, et ei tekita enam kasutajates segadust, millega tegu. Samas võib vaielda Keeleõppija Sõnaveebi kasuteguri üle, kui kasutajaid sellel on väga vähe.

Intervjuudest ilmnes, et vene emakeelega inimesed vajavad rohkem infot kui eesti emakeelega inimesed. Näiteks astmevaheldus ja rektsioon ei olnud ühelegi eesti emakeelega inimesele oluline. Siit võib järeldada, et astmevaheldus ja rektsioon eesti emakeelega inimesele suuri probleeme ei valmista ja seda tehakse keelevaistu pealt.

Ainus, mida nii eesti kui muu emakeelega inimesed umbes pooleks otsisid, oli tähendus. See oli ka esmane aspekt, mida suuremas osas intervjuueritavatest mainisid. Seega võib öelda, et õige, täpne ja põhjalik seletus on kõige olulisem nüanss nii veebi- kui pabersõnastike puhul.

Info, mis on pigem Sõnaveebi puhul boonuseks – päritolu, sõna seosed –, olid suuremas osas olulised eesti emakeele vastanutele. Ilmselt keeleõppija seda infot ei vaja, kuna keskendub rohkem seletustele, näidetele, õigekirjale ja sõnavormidele.

Intervjuudes ilmnes, et kuigi üldiselt sõnavormide olemasolu vajalikkust tõid välja pooled vastanutest, siis eraldi käänamist toodi välja rohkem kui pööramist. See ilmnes ka varasemate otsingute puhul. Seega siit võib järeldada, et käändsõnade käänamine eesti keeles on raskem kui pöördõnade pööramine. Eraldi nimetati veel kolme esimest käänat

ja nende mitmusevorme. Need käänded valmistavad muu emakeelega inimestele enim peavalu. Samuti sooviti kuulata kõnesüntesaatori abil kõiki sõnavorme. Seega võiksid Sõnaveebi arendajad tulevikus mõelda, kuidas laieneks kuulamine kogu lehele.

Nende seas, kelle üks kahest kodusest keelest oli eesti keel ja kes seega rääkisid seda emakeele tasemel, nimetati eri aspekte eesti emakeelega vastanutega sarnaselt. Kuid huvitav on see, et kui käänamist tõid välja kaks eesti keelt emakeelena kõnelevat isikut, siis muu emakeelega inimestest, kelle eesti keele tase on emakeele tasemel, ei maininud seda mitte keegi. Ka töö peatükis, mis kirjeldas varasemaid otsinguid, tuli välja, et seda otsisid eesti emakeelega inimesed rohkem – 12 vs. kaks. See, kas tegu on puhta juhusega või valmistabki käänamine rohkem raskusi eestlastele kui muu emakeelega inimestele, kelle eesti keele tase on emakeele tasemel, vajab aga rohkem uurimist.

Kui võrrelda muu emakeelega osalenute vastuseid, siis ilmneb, et kõige rohkem erinevat infot vajavad isikud, kelle eesti keele tase on tasemel C.1. On märgata tendentsi, et mida parem on keeletase, seda rohkem erinevat infot vajatakse. Kuigi eelistatakse, et infot on rohkem, siis kehvema keeletasemega inimene vajab seda vähem.

Kinnitust said olukorrad, millest uurimus ajendatud oli. Näiteks ei märgatud kohe, et mitmes kohas on „Näita rohkem“ nupuke või et noolega muutevormile liikudes näeb ka käänat/pööret, kuigi see info on Sõnaveebis olemas. Esimesel juhul oli tegemist olukorraga, et muud infot on oli palju ja neid nupukesti on raske märgata. Teisel juhul aga on tegu viletsa esitusega. Info ilmnebki ainult siis, kui noolega muutevormile liikuda, kuid selle peab kasutaja ise avastama. Ka kolmas olukord, kus kasutaja vajaks mingit infot, kuid seda pole, oli esindatud. Näiteks sooviti näha sünonüüme, antonüüme ja tüüpsõnu. Sünonüümid ja antonüümid on küll Sõnaveebis osaliselt esitatud, kuid mitte kõigi sõnade puhul. Tüüpsõnade puhul on huvitav, et kuigi võiks eeldada, et see pabersõnastike jäänuk, siis ollakse nende olemasoluga siiski harjunud.

Lähtudes intervjuudest, võiks arendajad mõtelda, kuidas varasemaid ressursse paremini ära kasutada. Eesti Keele Instituudil on olemas näiteks “Sünonüümisõnastik“, “Antonüümisõnastik“, “Eesti etümoloogiasõnaraamat“, samuti erinevate soome-ugri keelte sõnastikke, näiteks eesti-ersa, eesti-mari, eesti-udmurdi. Kuna intervjuueeritavad

soovisid infot nendest sõnastikest näha ka Sõnaveebis, siis võiks ka nende sõnastike juba olemasolevat infot kuvada ka Sõnaveebis.

Sõnaveebis võiks olla ka sõnavormide juures info, et muutevormile liikudes näeb vormi kohta rohkem infot. Hetkel võib selle avastada ainult puhtjuhuslikult sattudes hiirega muutevormile. Samas on seal all peidus oluline info, mis Sõnaveebi kasutajale on väga kasulik.

Töö autori arvates on aga suurimaks probleemiks see, et kui sõna kirjutada valesti, siis Sõnaveeb ei paku, millist sõna võidi mõelda. Sõnastikest aga kontrollitakse ka õigekirja. Kui aga kasutaja infot ei saa, siis kasutaja suundub mujale. Nii ei saagi juurduda kasutajates Sõnaveebi kasutamine. Seega peaks töö autori arvates olema see esmane asi, mis arendamist vajab.

Kokkuvõte

Bakalaureusetöö teema on veebisõnastike kasutamine. Töö eesmärk on uurida, kui palju ja millist infot inimesed veebisõnastikest otsivad, vajavad ja saavad. Töö on valminud Sõnaveebi näitel. Esmalt võrreldakse paber- ja veebisõnastikke, antakse ülevaade Sõnaveebist, põhjendatakse, miks on oluline uurida sõnastike kasutajaid, tuuakse välja kasutajate jaoks olulisi nüansse, mis on ilmnunud varasemates uuringutes, tutvustatakse uurimismeetodit, analüüsitakse intervjuusid.

Töö autor viis läbi 100 individuaalintervjuud (veebruari-märts 2020). 50 osalenu emakeel oli eesti keel, 50 aga mõni muu keel. Kõik osalejad räägivad eesti keelt, kuid muu emakeelega inimeste eesti keele tase varieerus A.1 tasemest emakeele tasemeni. Intervjuude valimi puhul oli ainsaks kriteeriumiks, et uuritav kasutaks igapäevaselt mõnd sõnastikku. Intervjueeritavate seas on erineva taustaga inimesi: on inimesi, kes õpivad keeleteadust, on inimesi, kes igapäevaselt töötavad keeltega, kuid on ka inimesi, kelle tegevusvaldkonnaks on hoopis miski muu.

Intervjuudes uuriti esmalt uuringus osaleja tausta kohta: mis valdkonnas inimene tegutseb, mis on inimese emakeel ja kui see ei ole eesti keel, siis mis tasemel eesti keelt osaleja kõneleb. Seejärel paluti ülevaadet, milliseid sõnastikke kasutatakse ja millist infot neist leida soovitakse. Uuriti, kas on varasemaid kokkupuuteid Sõnaveebiga ja kui on, siis millise mulje on Sõnaveeb jätnud. Peale seda näidati Sõnaveebi, kust paluti otsida kaht vabalt valitud sõna. Osalejalt sooviti teada, milline Sõnaveebis esitatud info on tema jaoks oluline. Seejärel küsiti Sõnaveebi kohta tagasisidet: mis on hästi? Mis on halvasti? Millisest infost on puudus? Mis võiks olla teisiti?

Uuringust selgus, et enim kasutatakse „Õigekeelsussõnaraamatut“, mis on ka eesti kirjakeele normiks. Kõige rohkem sooviti leida sõnastikest sõnade tähendusi. Sõnaveebiga olid tuttavad varasemalt peaaegu pooled vastanutest, kuigi igapäevaselt kasutati seda pigem vähe. Enne uuringut arvati, et tegu on pigem pooliku ja

ebausaldusväärse platvormiga, kuid peale uuringut osalejate arvamus muutus. Nii mõnigi kinnitas, et hakkab Sõnaveebi kasutama igapäevaselt.

Intervjuude põhjal andis töö autor mõned soovitusel, mida võiks Sõnaveebis arendada ja parendada. Näiteks võiks valesti kirjutatud otsingusõna puhul Sõnaveeb pakkuda, mida kasutaja võis mõelda. Sõnaveeb võiks ära kasutada juba olemasolevaid ressursse ja lisada Sõnaveebi infot varem valminud Eesti Keele Instituudi veebisõnastikest.

Tööst ajendatuna võiks edasi uurida veel mitmeid asju. Näiteks kuidas kasutavad erinevad kasutajarühmad veebisõnastikke. Meetodi edasiarendusena saab kasutada pilgujälgimise tehnoloogiat, mis on andmetöötuse mõttes küll märgatavalt töömahukam, kuid võimaldab saada täpsemaid andmeid. Neid analüüsid saab teha vahet kasutaja tegeliku käitumise ja tema enese raporteeritud käitumise vahel. Samuti saab uurida, kuidas mõjutab ekraani suurus veebisõnastike kasutamist.

Kirjandus

Dziemianko, Anna 2017. Dictionary form in decoding, encoding and retention: Further insights. – Cambridge University Press.

https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/A91F5AB5CBF5C8538844D1DF2D65F070/S0958344017000131a.pdf/dictionary_form_in_decoding_encoding_and_retention_further_insights.pdf

Vaadatud 11.06.2020.

Eesti keele käsiraamat 2007.

<https://www.eki.ee/books/ekk09/index.php?p=6&p1=4&id=523>. Vaadatud 04.06.2020.

Ekilex, 2020. <https://ekilex.ee/>. Vaadatud 04.06.2020.

Frankenberg-Garcia, Ana 2018. Combining user needs, lexicographic data and digital writing environments. – Cambridge University Press.

<https://pdfs.semanticscholar.org/05a0/601cef58e0cd05bb1d2a78eb558f423a8bf2.pdf?ga=2.211443095.36119197.1591997558-655493729.1591997558>.

Vaadatud 08.06.2020.

Kallas, Jelena, Koeva, Svetla, Langemets, Margit, Tiberius, Carole, Kosem, Iztok 2019. Lexicographic Practices in Europe: Results of the ELEXIS Survey on User Needs.

https://elex.link/elex2019/wp-content/uploads/2019/09/eLex_2019_30.pdf.

Vaadatud 08.06.2020.

Koppel, Kristina, Tavast, Arvi, Langemets, Margit, Kallas, Jelena 2019. Aggregating Dictionaries into the Language Portal Sõnaveeb: Issues With and Without Solutions.

https://elex.link/elex2019/wp-content/uploads/2019/09/eLex_2019_24.pdf.

Vaadatud 08.06.2020.

Kosem, Iztok, Lew, Robert, Müller-Spitzer, Carolin, Ribeiro Silveira, Maria, Wolfer, Sascha, Dorn, Amelie, Gurrutxaga, Antton, Ceberio, Klara, Etxeberria, Elixabete, Lefer, Marie-Aude, Geeraerts, Dirk, Štrkalj Despot, Kristina, Stojanov, Tomislav, Ljubešić, Nikola jt 2019. The Image of the Monolingual Dictionary Across Europe. Results of the

European Survey of Dictionary use and Culture. – International Journal of Lexicography.
<https://academic.oup.com/ijl/article/32/1/92/5237031>. Vaadatud 12.06.2020

Lew, Robert, Kaźmierczak, Rafał, Tomczak, Ewa, Leszkowicz, Mateusz 2017. Competition of Definition and Pictorial Illustration for Dictionary Users' Attention: An Eye-Tracking Study. – International Journal of Lexicography.
<https://academic.oup.com/ijl/article/31/1/53/3052177>. Vaadatud 12.06.2020.

Lew, Robert, de Schryver, Gilles-Maurice 2014. Dictionary Users in the Digital Revolution. – International Journal of Lexicography.
<https://academic.oup.com/ijl/article/27/4/341/932743>. Vaadatud 10.06.2020.

Lew, Robert, Szarowska, Agnieszka 2017. Evaluating online bilingual dictionaries: The case of popular free English-Polish dictionaries. – European Association for Computer Assisted Language Learning. https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/6EEBC9CA0685098CE3B7CF134A936EF2/S0958344016000252a.pdf/evaluating_online_bilingual_dictionaries_the_case_of_popular_free_englishpolish_dictionaries.pdf. Vaadatud: 12.06.2020.

Moran, Kate 2019. Usability Testing 101. – Nielsen Norman Group.
<https://www.nngroup.com/articles/usability-testing-101/>. Vaadatud 08.06.2020.

Mpofu, Nomalanga 2007. The User Perspective in Lexicography: The Lemmatisation of Fixed Expressions in Duramazwi Guru reChiShona.
<https://lexikos.journals.ac.za/pub/article/viewFile/1179/695>. Vaadatud 08.06.2020.

Sõnaveeb – Portaalist, 2020. <https://sonaveeb.ee/about>. Vaadatud 04.06.2020.

Summary. The usage patterns of the online dictionary Sõnaveeb by native and non-native Estonian speakers

The topic for this Bachelor thesis is the usage of online dictionaries. The purpose of this work is to investigate how much and which information people search, need, and receive from online dictionaries. This thesis has been completed on the basis of Sõnaveeb.

According to the author's knowledge research on such topic has not been previously published in the Estonian language. In addition, this topic has been rather seldom researched in the whole world. Authors, who have done this, emphasize that knowing the main users of dictionaries is highly important. As online dictionaries are in the process of replacing paper dictionaries, then this research is made based on the newest Eesti Keele Instituut's language portal Sõnaveeb.

The thesis consists of different chapters. The first chapter presents the comparison of paper and online dictionaries. As well as there are being mentioned which information units in Sõnaveeb are relevant in the context of this thesis. Following with an explanation of why it is important to investigate the users of dictionaries. Also, an overview of important nuances for the users in online dictionaries from previous researches has been provided. After that, the author introduces the research method. Finally, there is an overview of the interviews: introduction of participants, an analysis of interview results, discussion based on Sõnaveeb.

The data has been collected by performing one-on-one interviews with the participants (February-March 2020). The selection participants contained 100 people, 50 of them had Estonian as their mother tongue and the other 50 had some other language as their mother tongue. The only criteria for the participants of these interviews was that the examinees are daily users of some online dictionary. There were people from various backgrounds amongst the interviewees: people who study linguistics, people who work daily with languages, and also people whose work fields are completely different.

The first step of the interview was to know more about the participant's background: what is this person's field of work, what is their mother tongue, and if it is not Estonian then at what level does the participant speak Estonian. After that, an overview was which of dictionaries are being used and what kind of information the participant wishes to find from them. It was asked if the previous contact with Sõnaveeb has been had and if so, then what impression Sõnaveeb had left. Afterward, Sõnaveeb was shown and two random words were requested to search from it. The participant was requested to describe which given information in Sõnaveeb is important to him or her. Feedback was lastly asked regarding Sõnaveeb: what was well about it? what wasn't well about it? What kind of information was lacking? What could have been different?

The research showed that "Õigekeelsussõnaraamat" is the most used online dictionary which is also the norm for the Estonian written language. The most wanted information was to find out the meaning of words. Almost half of the participants were familiar with Sõnaveeb before the interviews, although it was rarely used daily. Before this research, it was thought that Sõnaveeb is an incomplete and rather untrustworthy platform. However, after the research, the participants had a change in their opinion. Some of them even confirmed that they will start to use Sõnaveeb every day.

The author gave some suggestions based on the interviews of what could be developed and improved on the Sõnaveeb. For example, if the user misspelled a word, Sõnaveeb could provide what the user might have thought. Sõnaveeb could take advantage of existing resources and add information from the previously completed web dictionaries of Eesti Keele Instituut.

There are a number of other things that could be researched further. For example, different user groups, eye tracking, Sõnaveeb website in different sized screens.

Lisa

Intervjuu küsimused

- Peamine tegevusala, millega igapäevaselt tegelete
- Emakeel
- Eesti keele tase
- Kokkupuuted veebisõnastikega. Millised veebisõnastikke kasutate?
- Millist infot soovite leida veebisõnastikest?:
- Sõnaveeb. Kas on kasutatud? Milline mulje on jäänud?
- Töövood. Kui intevrjueeritaval oli oma vahend (sülearvuti, nutitelefon, tahvelarvuti) kaasas, paluti avada Sõnaveeb. Kui ei olnud, näitas töö autor oma arvutist Sõnaveebi. Seejärel paluti uuringus osalejalt valida kaks sõna ja neid otsida.
- Milline Sõnaveebis esitatud infost on Teie jaoks oluline?
- Kasutajakogemus. Mis meeldis? Mis ei meeldinud? Millisest infost jäi puudu? Mis võiks Sõnaveebis teisiti olla?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Marin Lehesalu,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

„EESTI JA MUUKEELSETE INIMESTE VEEBISÕNASTIKE KASUTAMINE
SÕNAVEEBI NÄITEL“

mille juhendajad on Arvi Tavast ja Heili Orav,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Marin Lehesalu

15.06.2020